

KAI ŽAIDŽIAMA Į VIENERIUS VARTUS...

Sąžiningam nekelia abejonų teiginys, kad privalome būti teisingumo pusėje. Privalome be gailesčio smerkti ir bausti pavojingus tautai bei žmonijai nusikaltėlius, tarp jų ir tuos, kurie yra prasikaltę savo tautos sąžinei, jos dorovės istorijai... Betgi iš praktikos žinome: teisybės suradimas – sunkus, sudėtingas, o neretai ir šališkumu persunktas dalykas.

Daugelis lietuvių, o ypač tų, kurie yra betarpiškai išgyvenę savo tautos šio šimtmečio kruvinas dramas, prieštaru žvilgsniu stebi pradėtą teismo procesą prieš Aleksandrą Lileikį, o dabar dar prie jo bylos "priglaustą" ir Kazį Gimžauską. Ir ne vien dėl to, kad jie abu jau yra persirite per dešimto dešimtmečio ribą – sulaukę gilių senatvės... Esama kitų, rimtesnių priežasčių, bylojančių apie susiklosčiusios padėties dvilypumą.

Argi žydų genocidas Lietuvoje buvo lietuvių sugalvotas? Argi pastarieji, patys pasrūvę beprasmiškomis kančiomis ir kraujais nuo bolševikinių represijų ir naujųjų okupantų bangos, buvo tuometinės padėties šeimininkais? Tai, rodos, paprastas, tačiau mūsų politikų, de-ja, nepelnytai pamiršamas ir, atrodo, ne dėl jų blogos valios apeinamas klausimas.

Priminsiu istorinę tiesą. Lietuviai visais laikais pasižymėjo aukšta tolerancija kitataučiams, tarp jų – ir žydams. Skirtingai nuo kitų valstybių, čia niekada nebuvo žydų pogromų. Lietuvos Statute, paskelbtame dar XVI amžiuje, buvo įrašyta, kad žydo nužudymas prilyginamas bajoro nužudymui. Žy-

Prof. Romualdas Grigas

dai kartu su lietuviais, petys į petį kovojo už 1918 metų Lietuvą.

Priminsiu ir kitą tiesą. Kas, kuri pusė pirmoji 1940-41-aisiais metais pažeidė istoriškai susiklosčiusius tolerantiškus lietuvių ir žydų santykius? Kuri pusė savo lyginamuoju svoriu pasidavė bolševikų invazijai ir aktyviau prie jos prisijungė?

Pamąstymams drįstu kelti dar ir toki klausimą: argi šiandien teismui įduoti asmenys savo dvasia ir prigimtimi primena tikruosius, be gailesčio baustinus nusikaltėlius? Imkime, kad ir Kazį Gimžauską... Vedinąs kilnios meilės Lietuvai, lietuvių tautos trapius valstybingumo įtvirtinimui, jis dosniai paaugojo savo jaunystę, dirbdamas gana pavojingą lietuvių palaikymo darbą Vilniaus krašte. O kai iš ten pabėgo, grėsiant suėmimui, jis buvo nukreiptas kovai su augančiu bolševizmu Lietuvoje. Todėl 1941 metais jis buvo kankinamas Kauno forte ir tik užslinkusio karo išgelbėtas nuo aiškos mirties...

Bet ne tie, ne štai tokie mūsų samprotavimai kalbamu atveju yra svarbiausi.

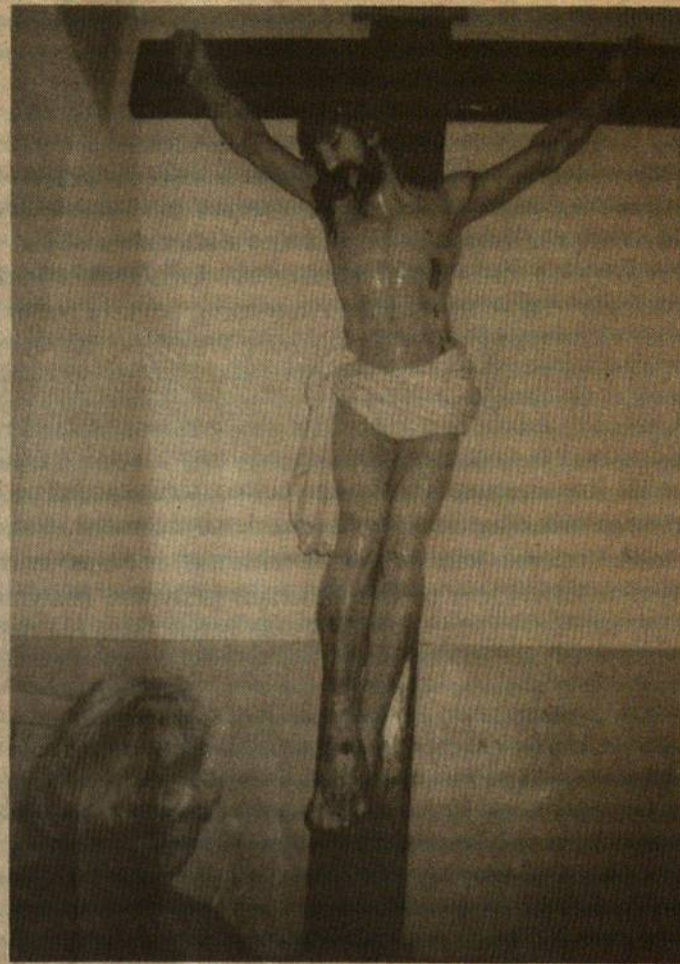
Mes visi turime pilietinę teisę formuluoti klausimą: kodėl Temidės įvarčiai mušami tik į vienus vartus, viena kryptimi? Kodėl tie, kurie bolševizmo metais dalyvavo masinėse lietuvių žudynėse, šimtą tūkstantinių trėminių organizavime ir kankinimuose, tie, kurie vykdė lietuvių tautos genocidą, kodėl iš jų taip nė vienas ir netapo bent kiek rimčiau nu-teistu? Kodėl, tarkim, mes

lietuviai, gyvenantys Lietuvoje ir kitur pasaulyje, nedrįstame net užsiminti, kad šitame genocide prieš lietuvių tautą (ir šiaip istorijos alintą vos ne iki fizinio ir etnokultūrinio išnykimo) yra dalyvavę šimtai, o gal ir tūkstančiai ne tik rusų, bet ir žydų tautybės asmenų?

Kodėl, tarkim, toks Dušanskis Nachmanas, vienas iš Rainių tragedijos 1941 metais sumanytojų ir vykdytojų, o pokariniame laikotarpyje – vienas iš aukštų KGB viršininkų Lietuvoje, iki šiol laisvai ir niekuo neapkaltingas tebevaikšto po Izraelio žemę, kuri yra šventa ne vien žydams? Ir kiek tokių dušanskių galėtume priskaičiuoti? Kodėl, tarkim, tik vienas Danielius Todesas, 1940-41 metų aukšto rango tardytojas, surado drąsos viešai, per spaudą, atsiprašyti lietuvių? Kai tuo tarpu tuometinis mūsų šalies prezidentas A. Brazauskas atsiprašė Izraelio už visą mažai kuo dėl žydų genocido kaltą lietuvių tautą, tuo žingsniu aiškiai perlenkdamas lazdą?

Pamąstykite ir apie toki dalyką. Kodėl lietuviai emigracijoje (kalbu apie karo bangos nublokštuosius), dažnas iš kurių "savo kailių" yra patyręs 1940-41 metų siaubą, taip ir nesugebėjo spaudoje paskelbti (ir, žinoma, ne vien lietuvių kalba) pagal išgales dokumentuoto leidinio – liudijimo apie to meto bolševikines represijas ir pagrindinius jų vykdytojus? Toks leidinys būtų aptremęs stipresniojo (o gal tik įžulesniojo) siekį smūgiuoti į vienus vartus, į silpniesniojo pusę...

Taip kalbėdamas aš kreipiu dėmesį tik į realybės pa-

"Kai būsiu pakeltas ant kryžiaus, aš visa patrauksiu prie savęs..." Nukryžiuotojo skulptūra Aušros Vartų koplyčioje, Vilniuje.

Žmonės ateina ir dar greičiau išeina. Žmonės tvyksteli ir atidengia tame tvykstelėjime savo amžinuosius simbolius. Žmonės atkartoja kažkieno pasakas, bando kai ką suprasti [...]

Kristaus žodis aiškus: kai būsiu pakeltas ant kryžiaus, aš visa patrauksiu prie savęs. Toji trauka – lėtas, bet ištisinis Dievo būties bangavimas žmonijos istorijoje. Jau ateina, jau artėja – gal aš nematau, bet mato kiti. Ateina, ką vadiname visos planetos išsivadavimu iš tos vergovės, kurios vardas

yra šėtonas.

Ne tik Lietuva šiame vyksme, ne tik Baltijos tautos. Šiame vyksme atsiveria ne tik spinduliuojanti erdvė, bet ir voratinklis, kuris yra biznis, ciniška politika, machinacijos... Apraizgęs planetą voratinklis trūkinėja, dažnai mūsų akims to nė nepastebint. Ir vyksta išsivadavimas, kurį savo proto mas-tu galėčiau pavadinti: Lietuva bus laisva!
(Ištrauka iš kun. R. Mikutavičiaus pamokslo 1991 m. sausyje Vytauto bažnyčioje)

žinimą, į susiklosčiusios padėties dvilypumą. Šios mintys negali būti priimtoms kaip neapykantos ar keršto kursty-mas. Tokia pozicija mums visiems moraliai yra nepriimtina. Tokią, būtent, tolerancijos poziciją galima paaiškinti (tačiau tik iš dalies!) ir Lietuvos Vyriausybės bei teisinių institucijų nerangumą ar nenorą inventorizuoti ir įvertinti intertautinius santykius naujosios istorijos laikais.

Visi žinome: būta juose kraujo – nekaltųjų, silpniesniųjų kraujo. Elgiantis priešingai, būtų draskomos beužgyjančios žaizdos, būtų kurstomas žmonių pyktis, kurio ir taip šiandien visiems apskiai pakanka. Tai kodėl, ir po daugelio dešimtmečių, ir tik vienpusiško (pabrėžiame vienpusiško) keršto reikalauja šio pasaulio "drąsesnieji" bei stipresnieji?

Mes suprantame žydų tautos skausmą. Nes patys, kaip tauta, esame nenupe-

lai kankinti ir naikinti. Tad tegu tas mūsų visų išgyventas skausmas mus vienyja, o ne skiria.

Šiuo atveju geru pavyzdžiu galėtų būti dabartiniai Lietuvos ir Lenkijos (lietuvių ir lenkų) santykiai. Apie skaudžią, tame tarpe ir tokios pat "senaties" praeitį ir vienoje, ir kitoje pusėje bevelijama nekalbėti. Vardan taikos ir ramybės. Vardan Europos tautų ir valstybių suartėjimo.

Mes pasisakome už subalansuotą, o ne vienpusiškai suvokiamą ir primygtinai peršamą "teisingumą"! Mes pasisakome už šiandien teisiųjų – A. Lileikio ir K. Gimžausko teisingą biografiją ir jų neeilinių nuopelnų trapią Lietuvos valstybei pagarsinimą ir įvertinimą.

Mes pasisakome už santarvę tarp tautų ir pagarbą žmoniškumui. Pasisakome už deramą ir pagarbų dėmesį istorijos nusiaubtomis tautoms.

Lietuva. Geografinis Europos centras. D.Puškorienės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **LAIKRODIS.** Gruodžio 31 d., lygiai 24 val. Vilniaus rotušės priekinėje sienoje įjungtas specialus elektroninis laikrodis. Jis pradėjo rodyti, kiek dienų, valandų, minučių ir sekundžių liko iki 2000-ųjų metų. Laikrodžio įjungimo ceremonijoje dalyvavo Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus, Vilniaus meras Rolandas Paksas, kiti asmenys, susirinkę į Vilniaus rotušėje vykstančias Naujųjų metų sutikimo iškilmes.

• **SVEIKINIMAS STAČIATIKIAMS.** Prezidentas Valdas Adamkus sausio 6 d. stačiatikių Kalėdų proga pasveikino Lietuvos stačiatikių vadovą, Vilniaus ir visos Lietuvos arkivyskupą Chrizostomą ir visus šalies stačiatikius.

• **BUVĘ POLITINIAI KALINIAI AIŠKINASI PREZIDENTO POŽIŪRĮ.** Grupė Seimo narių, buvusių politinių kalinių, viešu laišku kreipėsi į Lietuvos Prezidentą V. Adamkų. Seimo nariai viliasi, kad žiniasklaidoje paskelbta informacija apie tai, jog Prezidentas neketina vykdyti įstatymo dėl SSRS valstybės saugumo komiteto (KGB-red.) veiklos įvertinimo iki Konstitucinio Teismo sprendimo, tėra skaudus nesuipratimas, netiksliai atpasakota Prezidento nuomonė. Viešame laiške rašoma, kad visi - ir Prezidentas, ir Seimo nariai prisiekė vykdyti Lietuvos Konstituciją ir įstatymus. Įstatymus privalu vykdyti. Laišką pasirašė Seimo nariai, buvę politiniai kaliniai: Antanas Stasiškis, Vytautas Cinauskas, Algirdas Petrusevičius, Juozas Listavičius, Kazimieras Kryževičius.

• **UŽSIENIO PREKYBA.** Lietuvos užsienio prekybos deficitas per dešimt praėjusių metų mėnesių buvo 7 mlrd. litų. Per 10 mėnesių, palyginti su 1997 metais, deficitas padidėjo trečdaliu. Lietuva suvartojo daugiau prekių negu pagamino.

• **NAUJAS DIENRAŠTIS.** Nuo 1999-ųjų sausio 4-osios "Verslo žinios" tampa dienraščiu, pasiekiančiu skaitytojus penkis kartus per savaitę, kiekvieną darbo dieną. Naujųjų išvakarėse Prezidentas Valdas Adamkus pasveikino "Verslo žinių" kolektyvą, linkėdamas išlikti profesionaliu leidiniu.

• **KYLA KAINOS.** "Nuo Naujųjų metų pabrango benzinai, dyzeliniai kuras ir tabakas", - praneša "Respublika". Finansų ministras Algirdas Šemeta tikisi, kad iš padidėjusių akcizų už benziną ir dyzelinį kurą valstybės biudžetas papildomai gaus apie 134 mln. litų, o už tabaką - apie 49 mln. litų pajamų. Tačiau vien žemdirbiai dėl išaugusių kuro kainų patirs beveik 50 mln. litų nuostolių. Be to, padidės šildymo kainos, nes daugelio savivaldybių katilinės naudoja skystąjį krosnių kurą. "Lietuvos rytas" teigia, jog dėl pabrangusių degalų artimiausiu metu laukiamas ir labiausiai vartojamų maisto produktų kainų šuolis. Palyginti su kai kuriomis kaimyninėmis šalimis, degalų kainos Lietuvoje tapo daugiau nei dukart didesnės.

• **KIEK LIETUVOJE VALDININKŲ?** Seimas pritarė Valstybės tarnybos įstatymo projektui, kuriuo bus nusakytos apie 300 tūkst. valdininkų darbo ir mokėjimo sąlygos. Valstybinė tarnyba bus grindžiama tarnybos karjeros ir politinio neutralumo principais. Šiurkštus elgesys ar kiti veiksmai, pažeidžiantys konstitucines bei pilietines teises, bus vertinami kaip sunkus nusižengimas ir už tai bus šalinama iš darbo. Valdininkams draudžiama darbo metu dalyvauti politinėje veikloje, kritikuoti Prezidentą, Vyriausybę ir Seimą, būti įmonių valdymo padalinių nariais, privačiai konsultuoti firmas.

• **PROKURORAS BUVO GIRTAS.** Sausio 5 d. savo kabinete buvo rastas girtas Panevėžio miesto apylinkės vyriausiasis prokuroras Rimantas Ražanskas. Įtarimai, kad prokuroras girtas, kilo apie 15 val., kai kalbėdamas su žurnalistais jis sunkiai rinko žodžius. Pabandžius oficialiai patikrinti pareigūno girtumo laipsnį, R. Ražanskas užsirakino savo kabinete, nekėlė tarnybinio telefono ragelio. Generalinis prokuroras Kazys Pėdnyčia sausio 8d. atleido iš pareigų Panevėžio miesto apylinkės vyriausiąjį prokurorą Rimantą Ražanską, kuris tokiu elgesiu pareigūnas pažemino prokuratūrą.

• **PAŠALINTI IŠ PARTIJOS.** Priešpaskutinės 1998 m. dienos vakare įvykusiame valdančiosios Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) politinės tarybos ir valdybos posėdyje nuspręsta iš šios politinės organizacijos pašalinti du buvusius ministrus - Laimą Andrikiene ir jos vyrą Vidmantą Žiemelį. L. Andrikiene ir V. Žiemelis yra vieni aktyviausių Ministro Pirmininko G. Vagnoriaus kritikų. Pašalintieji pasitraukė iš Konservatorių frakcijos Seime.

• **NETEKTIS.** Eidamas 77-uosius metus, sausio 4 d. Vokietijoje mirė lietuvių išeivijos kultūros veikėjas, dailėtyrininkas, bibliofilas ir kolekcionierius Dr. Povilas Reklaitis.

• **SUTARTIS.** Gruodžio 30 d. vidurio puolėjas Arvydas Sabonis pasirašė sutartį su Kauno "Žalgirio klubu". Ji sudaryta penkiems mėnesiams - iki sezono pabaigos ir gali būti nutraukta, pasibaigus NBA ginčui. Deja, NBA atnaujinus žaidynes, A. Sabonis grįžta į JAV. (Pagal Eltos pranešimus)

Iš visur – apie viską

Algirdas Pužauskas

(Pabaiga. Pradžia -1998 m. 50 numeryje)

Lapkritis

• Prezidentas Bill Clinton, susitikęs su Centrinės Amerikos šalių vadovais, pažadėjo ekonominę paramą valstybėms, nukentėjusioms nuo milžiniškos jėgos uragano "Mitch". Skubiai bus siunčiama maisto už 17 mln. dolerių. Visa JAV parama sieks 300 mln. dol.

• Angoloje toliau tęsėsi UNITA sukilėlių puolimai, atsinaujinę po ketverius metus trukusių karo paliaubų. Sukilėliai užėmė keturis Angolos miestus.

• Prancūzijos apeliacijos teismas patvirtino rašytojui Roger Garaudy skirtą bausmę už jo knygą apie žydų holokaustą. Autorius, kuriam jau 85 metai, suabejojo, ar tikrai Europoje buvo išžudyti 6 milijonai žydų. Autoriui panaikinta šešių mėnesių kalėjimo bausmė, tačiau jam teks sumokėti 21,400 dolerių piniginę baudą ir papildomą 8,000 dol. baudą "už rasinės neapykantos skleidimą".

• Alžyre po trijų darbo metų iš pareigų pasitraukė premjeras. Sudaryta laikinoji vyriausybė, kuri ateinantį pavasarį praves prezidento rinkimus. Valstybei daug pakenkė fanatiškų islamo išpažinėjų sukilimas ir prasidėjusi ūkio krizė.

• Indonezijos demokratinės reformos paskatino naujas protesto demonstracijas ir sukilimus. Ypač paliesti šalies piliečiai kiniečiai, kurie vadovauja valstybės verslui ir prekybai. Universitetų studentai reikalauja, kad laikinoji Indonezijos valdžia suimtų buvusio diktatoriaus Suharto šeimos narius ir išaiškintų, koku būdu visi Suharto vaikai ir giminaičiai labai praturtėjo.

• Izraelio vyriausybė patvirtino susitarimą su Palestinos laikinąja vadovybe, tačiau reikalauja, kad palestiniečiai patys susitvarkytų su savo kraštutinių pažiūrų kovotojais, puldinėjančiais Izraelio naujakurių sodybas. Arabų partizanai pradėjo dažniau apšaudyti Izraelio teritoriją iš savo slėptuvių Libane.

• Per lapkričio 3 d. įvykusius JAV Kongreso rinkimus demokratų partija sustiprino savo narių skaičių Atstovų Rūmuose. Jų pirmininkas, respublikonas Newt Gingrich pasitraukė iš pareigų. Respublikonai į šią vietą buvo numatę išrinkti Louisiana valstijos atstovą Bob Livingston. (1999 m. pradžioje išrinktas Dennis Hastert-red.)

• Albanijos parlamentas priėmė naują, nekomunistinę valstybės konstituciją, kurią dar turės patvirtinti gyventojų referendumas. Konstitucijos projektui smarkiai priešinasi buvę šalies bolševikiniai vadovai.

• Popiežius Jonas Paulius II paskelbė 2000 metus šventais – jubiliejiniais metais ir paragino tikinčiuosius ruoštis tiems metams, daryti gerus darbus, padėti vargstantiems. Jubiliejus oficialiai prasidės 1999 m. Kalėdų dieną. Šventieji metai pasibaigs 2001 sausio 6 d.

• Serbijos karinės pajėgos, nežiūrint serbų valdžios pažadų, vis dar persekioja už savo nepriklausomybę kovojančius Kosovo provincijos albanus. Tvirtinama, kad kai kur albanai laiko įkalintus savo kaimynus serbus. Albanų organizacijos skundžiasi, kad serbų suimti albanai dažnai miršta kalėjimuose.

Gruodis

• Svarbiausia praėjusių metų žinia, kaip nubalsavo JAV "Associated Press" 299 laikraščių redaktoriai, buvo JAV prezidento B. Clinton ir Monikos Lewinski skandalas. Antroje vietoje liko beisbolo kamuoliuko daužytojų McGwire ir Sosa varžybos. Tik trečioje vietoje atsidūrė pasaulio ekonomikos sutrikimai. Po jų seka: stiprus uraganai – "Georges" ir "Mitch", keturias dienas trukęs Irako karinių taikinių apšaudymas, respublikonų partijos kandidatų nepasisekimai lapkričio 3-osios rinkimuose, JAV ambasadų išsprogdinimas dviejose Afrikos šalyse; vaikų šaudymai JAV pradžios mokyklose. Svarbi žinia buvo veterano astronauto, senatoriaus John Glenn skridimas į erdvę bei federalinių teismų bausmės tabako bendrovėms. Pastarosios susitarė su atskiromis valstijomis išmokėti dideles sumas nuo rūkymo sunkiai susirgusiems amerikiečiams.

• Kaip žinoma, Atstovų Rūmų Teisės komitetas nutarė apkaltinti prezidentą Clinton melavimu ir priesaikos laužymu. Jis rekomendavo

Senatui pašalinti prezidentą iš pareigų.

• Organizacija, kuri rūpinasi rankinių ginklų išplitimu, apskaičiavo, kad daugiau kaip 40% amerikiečių šeimų, auginančių vaikus nuo 3 iki 17 metų amžiaus, laiko namuose šaunamuosius ginklus. Iš atsiliepusių į šį tyrimą šeimų 7% teigė turintys tik revolverius, 175 atsakiusieji pripažino, kad turi "ilguosius" ginklus – kovinius arba medžioklinius šautuvus. 18% apklaustųjų yra ir šautuvų, ir revolverių savininkai.

• Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas kartu su gynybos ministru Igoriu Sergejevu paskelbė, kad šios šalies kariuomenė bus sumažinta nuo 1.5 mln. iki 1.2 mln. karių. Kai kurie Dūmos nariai siūlė kariuomenės skaičių sumažinti dar daugiau, nes trūksta lėšų ne tik naujiems ginklams, bet net kareivių aprangai ir maistui. Užsieniečiai kai kuriuose rusų miestuose matė elgetaujančius kareivius.

• Ginčai dėl karo jėgų naudojimo palietė Japonijos koalicinę vyriausybę. Liberalai aiškina, kad Japonijos konstitucija leidžia jos gynybos pajėgoms dalyvauti tarptautinėse Jungtinių Tautų operacijose. Liberalų demokratų partijos vadovybė tvirtina, kad Japonija gali tik prisidėti medžiagomis, amunicija bei mašinomis, tačiau negali siųsti kareivių. Derybos tarp partijų vyks toliau.

• Kampučija (Kambodža) paskelbė, kad ji neteis ir nebaus dviejų raudonųjų khmerų partijos veikėjų – Khieu Samphan ir ideologinio vado Nuon Chea. Pastarieji planuoja išeiti iš džiunglių prie Tailando sienos ir atvykti į Kambodžos sostinę Phnompenį. Premjeras Hun Sen pranešime spaudai teigė, kad valstybei reikia nutraukti kovas, susitaikyti ir bendrai ieškoti laimingos ateities. "Komunistų vadai bus sutikti ne šūviais, bet su gėlėmis", - pareiškė premjeras, pridėjęs, kad jis nenorėtų sutikti tik vieno komunistų generolo Ta Mok, kuris teturi vieną koją, tačiau liaudies buvo pramin-tas "mėsininku" už pomėgį žudyti žmones.

• Izraelio premjeras B. Netanjahu jau paskelbė, kad jis pasitraukia iš pareigų, nes prarado parlamento daugumos pasitikėjimą. Nauji rinkimai įvyks gegužės 17 d. Savo kandidatūrą į premjero

(Nukelta į 3 p.)

Redakcijos skiltis

Tauta ir jos vadovai

Labai įtemptomis, grėsmingomis 1991 metų sausio dienomis ir naktimis žingsniuojant po Nepriklausomybės aikštę ir aplink parlamentą rūmus, mintys sukosi ne apie kurį nors konkretų asmenį, o apie visų mūsų likimą. Kas bus su mumis visais - su tauta, su Lietuva, jeigu kruvinoji imperija atkurs savo viešpatavimą? Per tuos pora Atgimimo metų jau buvome pasijutę laisvais, savo krašto šeimininkais. Tai kas, kad miškuose ir kariniuose "miesteliuose" dar lindėjo svetima jėga. Mes tiesiog dirbome savo darbą, nekreipdami į juos per daug didelio dėmesio. Be jokio raginimo rinkomės, svarstėme, planavome ūkio atkūrimo galimybes. Kūrėme savo valstybę.

Į tuos susibūrimus dažnai ateidavo pirmą kartą tikrai išrinktos Aukščiausiosios Tarybos atstovai. Jie ateidavo ne kaip viršininkai, o kaip vyresnieji, labiau patyrę, gabesni, turintieji pilną tautos pasitikėjimą. Niekas nerengdavo jų iškilmingų sutikimų ir priėmimų, tačiau idėmiai įsiklausydavo į jų pastabas ir pasiūlymus. Nebuvo nė mažiausios kalbos apie kažką, specialiai jiems skirtas lengvatas ar privilegijas. Priešingai: jiems buvo skirta tik didžiausia atsakomybė. Todėl natūraliai norėjosi jiems padėti, nes taip padedame savo valstybei. Žinoma, čia turiu galvoje tik Sąjūdžio atstovus. Grupelė "anų" - kompartijos statytinių, susiapietusių apie savo buvusius vadukus, atrodė tik kažkokia kolaborantų šutvės liekana. Jų buvimą tuose rūmuose pateisinome tik vienu požiūriu: geriau tegu būna kartu, kad nekenktų, kad jų buvę šeimininkai galutinai pasijustų esą čia niekam nereikalingi ir kuo greičiau išsinešdintų. Tokia įvykių eiga atrodė vienintelė - visiškai pateisinama.

Tačiau okupantai griebsė teroro. Iš toli atvežti, specialiai psichologiškai apdoroti galvažudžiai švaistėsi

automatais, daužė niekuo dėtų žmonių automobilius ir galvas, brovėsi į mūsų ką tik atkurtų įstaigų patalpas, savinasi jų inventorių, sodino ten kažkokius valkatas, kurie bandė mums komanduoti. Jie jau nebesidangstė "išvaduo-tojų" ar "lietuvių liaudies draugų" iškabomis, nes per daug aiškiai buvo matyti, kad toji "liaudis", o tiksliau tariant, tauta niekada jiems nebepritars. Todėl okupantui liko tik viena išeitis - pabandyti ginklu ją priversti paklusti, o jei ne - išžudyti.

Kito kelio nebebuvo. Arba mes išsilaikysime nepalūžę, nors ir beginkliai, arba būsime įgrūsti į dar didesnę vergiją. Naujas Atgimimas būtų buvęs dar sunkesnis, o gal net ir neįmanomas. Ačiū, Viešpatie, kad suteikė jėgų išsilaikyti. Sausio 13-osios aukos įgijo dar kilnesnę prasmę. Dar tų pačių metų rudenį atėjo tikra pergalė. Po neilgo laukimo išsinešdino ir svetimoji kariauna.

Atrodo, ko ir bereikia. Tik imkim ir vykdykim tuos sprendimus, kuriuos dar prieš Kovo 11-ąją arba netrukus po jos aptarėme. Juk dabar mūsų kelias - laisvas! Mūsų Aukščiausioji Taryba, tas Atkuriamasis Seimas tegu tik vadovauja pakilusios tautos energijai. Jeigu kada nors pasaulyje yra buvusi tikra demokratija, tai ji tikrai buvo atgimusi Lietuvoje.

Tačiau su mumis atsitiko kažkas baisaus, kažkas visiškai nelaukto. Mūsų išrinktieji kažkodėl ėmė nebesutar-ti tarpusavyje. Kodėl jie pradėjo nebesutikti erdvioje salėje ir nebegirdėjo nei vieni kitų, nei mūsų? Iš kur atsirado vadukai, reikalaujantys tik paklusnumo ir pataikavimo?

Dabar tuose rūmuose vis daugiau "išrinktų pagal sąrašus". Tie, kurie aukojosi, - nebereikalingi. Sugrįžę kolaborantai ir nauji "sąrašiniai" keičiasi "pozicijoje - opozicijoje", maino partijas ir frakcijas. Prarasto pasitikėjimo jie net nepasigedo.

Juozas Žygas

Plačiai žinomas šis teisingas posakis: "Tauta gyvena, jeigu yra, kas už ją miršta." Taip pat žinoma, kad "laisvė yra krauju perkama". Tai buvo įrodyta 1991 metais sausio 13 d. Vilniuje, prie Televizijos bokšto, kuomet žmonės prieš tankus stovėjo ir nesudrebėjo. Jų dainas norėjo tankų pabūklų šūviais nustelbti. Kai tai padaryti nepavyko, pradėjo tankai ant žmonių važiuoti. Net tuomet, kai sniegas krauju nusidažė, susirinkusieji nenustojo dainavę. Kadangi buvo daug užsienio žurnalistų ir filmuotojų, tai ši žinia tuojau po visą Europą ir pasaulį pasklido. Pasaulis buvo matęs žmones, stovinčius prieš tankus. Bet, kad tankai ant žmonių važiuotų, jiems dainuojant, to dar niekas nebuvo regėjęs! Todėl visas Lietuvos Atgimimas ir buvo **dainuojančia revoliucija** pavadintas.

Visi, kurie tą naktį ten buvo ir nepabūgo, yra tikrieji, nors ir neapdovanoti didvyriai. Tribūnose įvairiomis progomis kalbančiųjų "patriotų" visuomet buvo ir visuomet bus. Tik jų nėra tuomet, kai tėvynei jų reikia. Ir dabartinėje Lietuvoje minkštose kėdėse daugiausia sėdi tie, kurie nei "Baltijos kelyje", nei prie Televizijos bokšto nestovėjo. Ir ne tik ten ne-

vieta jau paskelbė Benny Begin. Tai 55 metų amžiaus politikas, Likudo partijos steigėjas Menachemo Begino sūnus. Jis buvo pakviestas į dabartinio premjero vyriausybę, tačiau iš jos greitai pasitraukė, nes nesutiko atiduoti palestiniečiams svarbių Judėjos ir Samarijos miestų. Daugiausia vilčių laimėti rinkimus turi Darbo partijos vadovas Ehud Barak, nes dešinieji politikai yra gerokai susiskaldę. Jau keliama Religinės partijos veikėja Hanan Porat kandidatūra. Tačiau šis tvirtina, kad dabartinis premjeras B. Netanjahu yra "mažesnė blogybė" už darbiečių partijos politikus, kurie slaptaitariasi su palestiniečių vadu J. Arafatu, kad šis padėtų jiems laimėti rinkimus. Kandidatais į premjerus jau pasiskelbė ir buvęs finansų ministras Dan Meridor, Livnat Limor ir gynybos ministras Ichak Mordechaj.

NAKTIS, KAI TANKAI DAINĄ SUŠAUDĖ

stovėjo, bet net ir dabar pasi-šaipto iš jų: "Jūs, kurie su vėliavėlėmis bėginėjote, demonstravote ir dainavote, dabar džiaukitės savo laisve!"

Kad tie, kurie už laisvę kovojo, dabar nėra vertinami, matosi ir iš to, kad Lietuvos Prezidento aplinkoje jų nėra nė vieno! Juk jie neturi valdymo patirties. Be to, dar kai kurie buvo bausti! Jų taip pat nematome ir **prezidentinėje komisijoje**, kuri yra sudaryta, kad karo nusikaltimus iš-tirtų ir nusikaltusius į viešumą išskeltų.

Jeigu ateityje bus rašoma bešališka, tik istoriniais faktais pagrįsta Sovietų imperijos subyrėjimo istorija, tai ji turėtų prasidėti įvykiais prie Televizijos bokšto. Būtent ten imperija susidūrė su žmonių laisvės siekiu ir turėjo atsisitraukti. Tankai žmonių valios, jų ryžto neįveikė. Jau po kelių valandų visa Europa matė, kaip tankai traiškė beginklius dainuojančius žmones.

Michailas Gorbačiovas buvo spaudžiamas iš visų pusių, nes jeigu tai būtų įvykę be jo žinios, tai būtų reiškę, kad jis nebevadovauja. Tad jis sakėsi, kad tuo metu miegojęs. Tokiam jo pasakymui tik G. Bush betikėjo. Prasidėjo demonstracijos: Kijeve, Maskvoje, Leningrade ir kituose didesniuose centruose. Teisintis turėjo ne tik M. Gorbačiovas, bet ir generolai. Visa tai sukėlė daugumos generolų pyktį. Juk to dar ne-

buvo, kad raudonoji armija turėtų atsiprašinti!

O didžiausias pažeminimas raudonajai armijai buvo tas, kad sekmadienį, gal pagal iš anksto numatytą planą, iš Šiaurės miestelio išvažiavo didelė tankų kolona. Ji važiavo miesto centro link, tur būt pasirengusi Seimo rūmų puolimui. Bet gal ir pats M. Gorbačiovas, iš visų pusių spaudžiamas, davė kolonai įsakymą puolimą nutraukti. Kolona apsisuko ir grįžo atgal. Tą kolonos apsisukimą ir grįžimą daugelis vilniečių matė. Ir Armijos štabo generolai apie tai sužinojo. To jau buvo per daug! Kad "nenugalimieji tankai" dainuojančios minios pabūgtų?

Tokio pažeminimo generolai negalėjo užmiršti ir atleisti. Partijos CK esantieji "vanagai" - imperijos šalininkai - taip pat pamatė, kad M. Gorbačiovas su savo "perestroika" imperijai duobę gali iškasti. Tada pradėjo organizuoti suokalbinkai, kurie tik ir laukė tinkamos progos. Visa tai privedė prie vadina-mojo "rugpjūčio pučo", kuris pašalino M. Gorbačiovą.

Tuo metu iškilo B. Jelcinas - naujasis Rusijos vadovas. Turime neužmiršti, kad jo dėka Rusija pripažino Lietuvą *de jure* ir *de facto*. To užteko, kad iškiltų Lietuvos pripažinimų banga.

Bet neužmirškime, kad pirmoji, pripažinusi Lietuvą, buvo Islandija!

Iš visur - apie viską

(Atkelta iš 2 p.)

• Popiežius Jonas Paulius II Kalėdų proga pasakė, kad jis meldžiasi už taikingą Izraelio ir palestiniečių reikalų sprendimą. Jis pasisakė prieš pasaulyje dar daug kur naudojamą mirties bausmę. Jo tradicinis žodis "Urbi et orbi" buvo išklaustas ne tik Vatikano aikštėje, kurioje susirinko apie 40,000 žmonių, bet ir išplatintas visame pasaulyje per televizijos tinklą.

• Kubos valdžia leido žmonėms švęsti Kalėdas. Tą dieną į tautą kreipėsi ir Kubos katalikų vadovas kardinolas Jaime Ortega.

• Izraelio Aukščiausias teismas po kelių mėnesių svarstymų nusprendė, kad religinių mokyklų studentų atleidimas nuo karinės tarnybos yra neteisėtas. Ortodoksų seminarijų studentų yra apie 30,000. Jie neatlieka savo pilietinių pareigų, tarp kurių

yra pareiga ginti tėvynę nuo priešų. Be to, teismas pareiškė, kad seminarijų studentai neišmoksta jokio naudingo darbo ir gyvena kitų išlaikomi. Parlamentui įsakyta per metus laiko parengti įstatymus, kurie pakeistų dabartinę padėtį ir bent kiek sumažintų dabar atleidžiamų nuo karinės tarnybos asmenų skaičių.

• Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas ir Gudijos (Baltarusijos) prezidentas Aleksandras Lukašenka gruodžio 23 d. paskelbė, kad abi valstybės pradės susijungimo žingsnius. Bus sujungtos abiejų šalių piniginių sistemų, suvienodinti muitai.

• Irakas pergyveno JAV ir Didžiosios Britanijos raketų ir bombų atakas, kurios tęsėsi keturias dienas. Irako valdžia po šių puolimų dar labiau sugriežtino savo reikalavimus ir pagrasino ginti savo teritoriją.

Sausio 13-oji įspėja 40 SKATIKŲ

Išdavystė visados yra praeikiama, išdavikas pasmerkiamas, o tais atvejais, kai nuo jo klastos, priešiško, melo, dviveidiškumo priklauso kitų gyvybė ir likimai, išdavikui paskelbiamas nuosprendis – jis sunaikinamas.

Tai žinoma per visą daugiaamžę žmonijos kelionę, kaip ir bendras išdavimo vardas – Judas.

Lietuvos istorijoje išdavikai nustumti į tamsiausias pakampes. Daug kas nutylima. Ką jūs galite pasakyti apie Nalšios kunigaikštį Daurmantą, išdavusį Mindaugą, o vėliau ir Lietuvą, ne kartą nuo savo kalavijo šluosčius lietuvių kraują ir tapusį Pskovo šventuoju? Ką jūs galite pasakyti apie tauriausio Lietuvos kunigaikščio Kęstučio išdaviką? Kas išdavė L. Lukšą, A. Ramanauską? Kaip išdavystės apraizgė Lietuvą juodžiausiu voratinkliu ir kaip išdavystė berijinėje sistemoje tapo pašaukimu, tarnyba, kasdienine veikla? Kaip Judo pasekėjai keitėsi, pereidami į zoologinį lygmenį, parazitiskai išgrauždami į gyvybingiausius tautos audinius, pakirsdami sąžinę ir drąsą, valią ir žūtbūtinį apsisprendimą – laisvei? [...]

Bandydavau išvaizduoti raslanus, jermalavičius ir kuolelius, burokevičius ir markulius tuo metu, kai jie, baigę vieną niekšišką ar kruviną akciją, sušliaužia į savo užuolandas, išbraukia aukas

Robertas Keturakis

ir numato naujas. Štai tokiu laiku juos ypač traukia positingavimai apie turimą "teisę išdavystei". Tai pats šurpiausias išdaviko bruožas – karštingai kaupiamos pastangos ir priemonės pateisinti savo juodus darbus. Išdavikas kurį laiką (tol, kol kraujas jį užpils iki smilkinių) nepaprastai atidus tiems, kurie jį gina. Ir pats visomis išgalėmis ieško pasiteisinimų. Ideologinių ir teisinių, likiminių ir atsitiktinių. Koks šlykštus šitas kruvinų, dėmėtų rankų šmirinėjimas po konstitucijas ir teisynus, klasinius ar partinius išipareigojimus ir "skriaudžiaimojo" deklaracijas, koks šiurpus tas nuožmėjantis žvilgsnis, kuriame lieka vien zoologinis gaizumas. Koks brutalus saldfoniškas teiginys, kad išdavystė "vardan visaliaudinės gerovės" yra dėsninga ir būtina. Žinoma, jie smerkia "liaudies išdavikus" ir net smerkia išdavystę bendražmogiškąja prasme, tačiau savo niekšybę vadina "gelbėjimu". Ką ir nuo ko jie gelbėja? Žinoma, vien totalitarinę nužmoginimo sistemą ir savo kupinas ėdžias. Ir nieko daugiau.

Įsiziūrėkime į tos sistemos dėsningumą: kuo stropesnis išdavikas, kuo patikimiau jis uždangsto savo niekšybės dogmomis, lozungais, melu, o vėliau – prievarta ir žudynėmis, tuo dosnesnė jam

totalitarinė sistema. Saugi ir soti vieta partokratinėje piramidėje.

Kada sakau "saugi", turiu galvoje ir mūsų skubėjimą atleisti, net nesusimąstant, jog gebėjimas atleisti neatlikusiam išpažinties ir atgailos dar labiau sustiprina niekšybės saugumą. Mes labai kruopščiai mokomės atleisti – mus skatina krikščioniškoji moralė ir giluminės žmogiškumo atsargos.

Luko Evangelijoje (po Kristaus įspėjimo Petriui ir prieš pat Judo išdavystę) yra mislinga vieta: Kristus paprašo, kad jo mokiniai turėtų ir ginklus. Apaštalai tarė: "Viešpatie, štai čia – pora kalavijų". Jis atsakė: "Gana!"

Neišsigąskite – mums teks išmokyti ir neatleisti, teks išmokyti teisti išdavystę. Net ir tą, kuri, regis, užgaus vien mūsų likimą. Nes nėra nekalotos išdavystės. Nėra atsitiktinės išdavystės, smingančios į vieną širdį, į vieną tautą, vieno pasaulio likimą.

Judo išdavystė buvo nukreipta prieš Tiesos amžinumą.

Kiek nuo tos nakties Alyvų kalne prabėgo laiko – viena naktis ar milijardų gyvenimai žemėje?

Judas vėl išnyra iš tamsos. Jo veidas šlykštus ir baisesnis, jo kėsiai – tie patys [...] (Cituojama iš Kauno inteligentijos protesto prieš okupaciją leidinio "Sausis'91", 1991 m. sausio 14 d., Nr.3)

Vincas Mykolaitis-Putinas

GOLGOTA

Atsimenu tą valandą –
Tokių nedaugel esti.
Norėčiau visą būtį joj
Vienu žodžiu išspręsti.

Lauke tirštėjo sutemos,
Padangėj rūkas sklaidės,
Ir žvaigždžių raštais žiebesi
Likimo rūšios raidės.

Ir glaustašakiai topoliai
Gūdžiai prie kelio švokštė,
O širdyje toks rūpestis –
Nei ko belaukt, nei trokšti.

Ir danguje, ir žemėje
Tokia klaidi nykybė:
Skausme paskendus merdėjo
Nupiginta gyvybė.

Visais keliais ir kryžkeliais
Žmogus prie kryžiaus kentė.
Kas valandą kartojosi
Golgotos skausmo šventė.

Ir šiltas kraujas sunkėsi
Į sutremptus dirvonus, –
Didžios būties rūsti prasmė:
Kentėt už milijonus.

1941.08.05

Teresė Rubšytė-Oksienė

SIAUBO NAKTIS

Aidi šauksmas per visą pasaulį:
– Lie-tu-va! Lie-tu-va! Lie-tu-va!
Iškentėjus niekšybes, apgaule,
Amžinai turi likti gyva!

Burzgia tankai, ir šūviai vėl aidi,
Trykšta kraujas – jį žemė sugers.
Ir mirtis vėlei ženklina veidus
Mūsų brolių, jaunutės sesers...

Nuogom rankom jie Lietuvą gynė,
Netikėjo, kad mirti reikdė,
Traiško tankai jų kūnus! Tėvyne,
Ar bereikia aukos didesnės?

Prieš fašistą raudoną pakilo
Daug kentėjus, mažytė tauta.
Ir nuskriejo, draskydama tylą:
– Lie-tu-va! Lie-tu-va! Lie-tu-va...

Ir nuskriejo per visą pasaulį
Šiurpą kelianti siaubo žinia:
Su malda vėlei kyla į Saule
Tarsi gulbė balta – Lietuva.

Aidi šauksmas. Jį širdys kartoja:
– Lie-tu-va! Lie-tu-va! Lie-tu-va!
Mokslų vyrų ir vargo artojų, –
Tu – nežuvus, Tu liksi gyva!

1991.01.13

PASAULIS IR LIETUVA

* **RUSIJOS ŪKIS.** Išankstiniais Rusijos ekonomikos ministerijos vertinimais, šalies bendrasis vidaus produktas (BVP) 1998-iais, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 5%, pramonės gamyba - 5,5%. Valstybinio statistikos komiteto duomenimis, infliacija siekė 84,4%, vietoj planuotos 5,7%. (INTERFAX - BNS)

* **VĖL ŽADA "IŠVADUOTI".** Maskvoje Rusijos kairiųjų radikalų judėjimų "Trudovaja Rossija" ir "Sojuz oficerov" vadai Viktor Anpilov bei Stanislav Terechov pranešė apie abiejų judėjimų rinkiminio bloko sukūrimą. Blokas numato dalyvauti 1999 metų rinkimuose į Rusijos Dūmą ir vadovaujasi SSRS atkūrimo Potsdamo sutarties, pasirašytos J. Stalino, nuostata. Pasak V. Anpilovo, "išlaisvinimo iš eksploatatorių laukia ir mūsų broliai Pabaltij". (INTERFAX)

* **IMPERIJOS ATKŪRIMO PLANAI.** Rusijos Federacijos Tarybos pirmininkas Jegoras Strojėvas teigiamai įvertino Rusijos - Baltarusijos sąjungos idėją ir aiškino, kad prie šios sąjungos taip pat prisijungs Kazachstanas, o vėliau - ir Ukraina. J. Strojėvas pabrėžė strateginę sąjungos, sudaromos NATO plėtros akivaizdoje, naudą. Kemerovo srities gubernatorių Amano Tulejevo nuomone, turi būti sudaryta ne tik ekonominė sąjunga, bet ir vieninga karinė, gynybinė, energetinė ir valiutinė erdvė. (INTERFAX)

* **RUSIJOS KOMUNISTAI IR ANTISEMITIZMAS.** Federalinė saugumo tarnyba (FSB) nutraukė bylą prieš ekstremistinėmis pažiūromis ir jų propagavimu pagarsėjusius Rusijos politikus. FSB turėjo įvertinti Rusijos Dūmos, kurioje vyrauja komunistai, deputato Alberto Makašovo, nacionalistinių pažiūrų rašytojo Eduardo Limonovo, radikalinių komunistų aktyvisto Viktoro Anpilovo ir Karininkų sąjungos vado Stanislavo Terechovo viešas kalbas. Byla buvo nutraukta po to, kai ekspertai iš Rusijos mokslų akademijos patvirtino, kad vaizdajuostės su šių asmenų viešomis kalbomis negali tapti kriminalinės veiklos įrodymais. A. Makašov rašė straipsnius ir dalyvavo renginiuose, kuriuose ragino naikinti ir kalinti žydus. Per komunistų aktyvistų susitikimą jis pažadėjo "pasiųsti į kitą pasaulį mažiausiai dešimt žydpaikų". (AFP-ELTA)

* **ANT MASKVOS PAVADŽIO.** Estijos vyriausybė ramiai sutiko ESBO vyriausiojo komisaro tautinių mažumų reikalams Max'o van der Stoel'o laišką, kurį neseniai gavo Estijos prezidentas Lennartas Meri. Jame jis pataria anuluoti neseniai Estijos parlamento priimtas Rinkimų įstatymo pataisas, kuriose sugriežtinti kalbos reikalavimai visų lygių rusiškai kalbantiems deputatams. Kai kurie Estijos politikai, pavyzdžiui, Estijos Parlamento deputatė Lauri Vahre, buvęs Estijos Užsienio reikalų ministras Siimas Kallas mano, kad Max van der Stoel paprasčiausiai yra vedamas ant Maskvos pavadžio. (RIA-ELTA. BNS)

* **ŽADA PARAMĄ.** Lenkijos užsienio reikalų ministras patvirtino savo šalies išskirtinę paramą Lietuvai, siekiančiai NATO narystės. "Atsižvelgiant į istorinius, politinius aspektus ir Lenkijos interesus, mes ypač remiame dviejų mūsų kaimynių - Lietuvos ir Slovakijos įstojimą į NATO", pasakė interviu populiariam lenkų savaitraščiui "Polityka" Lenkijos Užsienio reikalų ministras Bronisław Geremek. Atsakydamas į klausimą apie Rusija prieštaravimus dėl buvusių SSRS respublikų priėmimo į NATO, B. Geremekas pabrėžė, kad šiuo atveju "atsakymas gali būti tik vienas: Lenkija remia veiksmus ir ketinimus visų šalių, kurios nori prisijungti prie tų struktūrų, kurioms Lenkija priklauso". (BNS)

* **SUOMIJA – Į NATO?** Suomija susiduria su didele pagunda padaryti tai, ko ji iš tiesų nori, tačiau prisibijo: išskirti po vis talpesniu NATO skėčiu. Nors sovietų valstybę pakeitė "demokratinė" Rusija, Suomijos užsienio politika tebetęsia prezidento Juho Paasikivi liniją - vengti visko, kas galėtų suerzinti didžiulę kaimynę. Tačiau vis daugiau analitikų mano, jog nauja Prancūzijos ir D. Britanijos iniciatyva dėl bendros Europos gynybos gali suteikti Suomijai taip reikalingą pretekstą prisijungti prie NATO. Nors Suomijos oficialūs pareigūnai viešai nepatvirtina tokio požiūrio, kai kurie jų atvirai kalba, jog narystė NATO tėra laiko klausimas. (REUTERS)

* **RUSIJOS ŠNIPAS.** Suomijos valdžia pateikė oficialų kaltinimą savo Užsienio reikalų ministerijos darbuotojui dėl šnipinėjimo Rusijos naudai. Tvirtinama, kad URM pareigūnas perdavė Rusijos diplomatams konfidencialias žinias apie Europos Sąjungos reikalus. (ITAR-TASS)

* **IMIGRACIJA.** 1997 m. nuolat gyventi į Izraelį iš buvusios SSRS atvyko 55 tūkst, o 1998 m. - 46 tūkst. asmenų. Išėiviai iš buvusios SSRS 1998 m. Izraelyje sudarė 80% visų imigrantų. 44% imigrantų į Izraelį atvyko iš Ukrainos, 31% - iš Rusijos. Nuo 1989 m. iš buvusios SSRS į Izraelį persikėlė 769 tūkst. žmonių. (INTERFAX/AFP)

Pirmoji naujų metų savaitė

KARDINOLAS IŠDALINO SAVO PREMIJĄ

1998 metų pabaigoje beveik visi Lietuvos laikraščiai, rašydami apie kardinolui Vincentui Sladkevičiui įteiktą "Santarvės" premiją, pabrėžė, kad jos dydis – 10 tūkst. litų. Ir štai dar Naujųjų metų išvakarėse šio fondo valdyba gavė Jo Eminencijos prašymą, kuriame rašoma: "Būdamas jos nevertas, jaučiu pareigą prašyti, kad padalintumėte premiją pagal mano pageidavimą taip: Tėvui Stanislovui Dobrovolskiui - 3000 Lt, Kauno kunigų seminarijos parengiamajam kursui - 3000 Lt, Nemunėlio Radviliškio katalikų bažnyčios išlaikymui - 3000 Lt. ir vieną tūkstantį, kaip indėlį "Santarvės" fondui - kitų metų premijai."

LIETUVOS VĖLIAVOS ŠVENTĖ

Sausio pirmąją Lietuvoje minima Lietuvos valstybės vėliavos šventė. 1919 metų sausio 1 d. Gedimino pilyje dešimt savanorių iškėlė Lietuvos vėliavą. Šeši iš jų pasiliko pirmojoje garbės sargyboje. Sausio 6-ąją įsiveržę bolševikai nuo Trispalvės nuplėšė geltoną ir žalią spalvas, palikę ant bokšto tik raudoną atraižą.

Antrą kartą Lietuvos vėliava suplevėsavė 1920 m. rugpjūčio 26 d. į Vilnių sugrįžus Lietuvos kariuomenei. Tačiau spalio 9-ąją želigovskinkai, užgrobę sostinę, nuplėšė ir vėliavą.

Niūriu lenkų okupacijos laikotarpiu – 1928 metų naktį iš vasario 15-osios į vasario 16-ąją Gedimino pilyje iškelta Lietuvos vėliava, nors ir perjuosta juodu kaspiniu, gedint dėl užgrobtos sostinės.

Ypač iškilmingai Trispalvė pakelta Gedimino kalne 1939 m. spalio 29-ąją. Specialiu įsakymu buvo nurodyta Gedimino bokšte kelti net keturių dydžių vėliavas: didžiąją iškilmingąją, didžiąją šventadieninę, vidutinę kasdieninę ir mažąją - lietingu oru.

1941 metų birželio 23-osios sukilimo dalyviai iš karto iškėlė Lietuvos vėliavą Gedimino kalne. Dar kartą nacių okupacijos metais Trispalvė sostinėje trumpam iškilo 1944 metų balandžio 6-ąją. Po ilgų okupacijos dešimtmečių – 1988 metų spalio 7 d. Gedimino bokšte vėl iškelta Lietuvos vėliava.

Tačiau pasikėsinimai ją išniekinti užregistruoti, vos tik prasidėjus 1999 metams. Trys valstybinės vėliavos dingo Vilniuje nuo gyvenamųjų namų. Vėliavos taip pat pavogtos Jonavoje, Joniškyje ir Mažeikiuose.

RUSIJOS GRĖSMĖS ŽENKLE

Sausio 7 d. Lietuvos Seimas kreipėsi į Rusijos Federacijos Valstybės Dūmą, pasveikindamas su stačiatikių Kalėdomis ir Naujaisiais metais. Šiame dokumente apgalvesta Rusijos diplomatinės linijos visada draugiškos Lietuvos

atžvilgiu ir dėl Rusijos kovinių junginių grupuotės "Baltijos kryptimi" sukūrimo. Prieš ką ji nukreipta?

Lietuvos Seimas taip pat priminė, kad iki šiol tebegalioja 1993 metais Dūmos priimtas įstatymas dėl rusų karių, dalyvausiančių ginkluotose konfliktuose Baltijos šalyse, socialinių garantijų.

KAS PASIRŪPINS ŪKIO STIPRINIMU?

Lietuvos Prezidentas V. Adamkus sausio 8 d. susitiko su Seime atstovaujamų partijų – konservatorių, krikščionių demokratų, centro, LDDP ir socialdemokratų – vadovais. Pokalbiuose buvo iškeltos Lietuvos kaimo ir šalies valdymo reformos problemos. Prezidentas pasigedė konkrečių pasiūlymų.

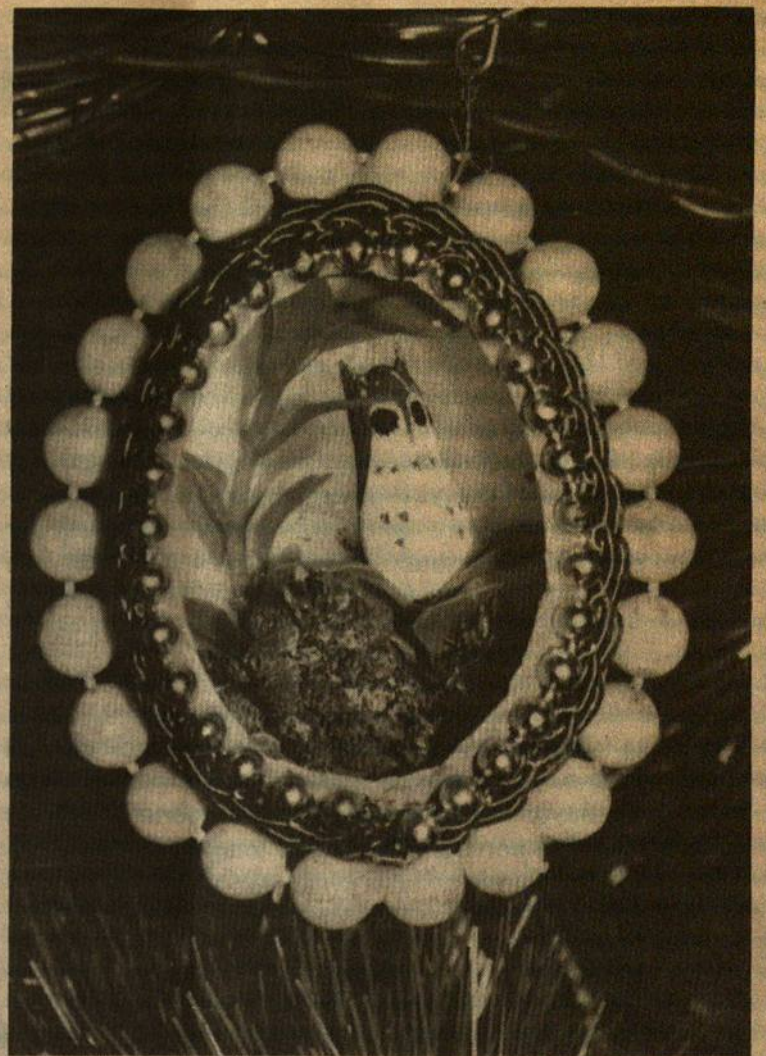
Vienas iš pačių didžiausių Lietuvos rūpesčių – nusi-kalstamumas. Kovai su nusi-kalstamumu yra pakankamai jėgų. Štai vien Vidaus reikalų ministerijoje dirba daugiau kaip 30 tūkst. darbuotojų.

BANDITIZMAS

Sausio 9 d. "Kauno diena" pranešė, kad "nebegyvų 50-mečio Vytauto Jackūno ir jo 53-jų metų žmonos Alvos kūnai su smurto žymėmis bei surištomis rankomis ir kojomis rasti vakar apie 15 val. sutuoktinių bute Noreikiškių gyvenvietėje. Pirmieji leidyklos "Tyrai" ir spaustuvės "Aušvinė" direktoriaus bei vyriausiosios redaktorės pasigedo bendradarbiai. Sutuoktinių rankos ir kojos buvo surištos. Policijos pareigūnai neaptiko jokių buto durų laužimo žymių. Vieno kambario butas smarkiai suverstas, išmėtyti daiktai. Manoma, kad nusikaltėliai ieškojo pinigų ar kitų vertybių."

Jei žmonės gyvena vieno kambario bute, kokius turtus buvo galima ten rasti?

Parengė Jonas Jasaitis

Rankų darbo Kalėdų eglutės papuošalas.

G. Juškėno nuotr.

Tūkstantmečio žygis

Lietuvos telegramų agentūra Elta sausio 4 d. pranešė:

UNESCO remiamo Didžiojo tūkstantmečio taikos žygio dalyviai beveik visas pastarąsias keturias savaites keliavo per Pietų Amerikos šalį Peru, kur nuo pat pirmos iki paskutinės dienos jie jautė didelę vyriausybinių ir visuomeninių organizacijų paramą, žiniasklaidos dėmesį, vietos gyventojų šilumą.

Prie tęsiančių žygį Lenkijos, Vokietijos, Turkijos ir Meksikos atstovų bei keturių žygeivių iš Lietuvos: fiziko Sigito Kučo, filologės Godos Čiplytės, ekonomisto Edvardo Žižio ir istoriko Gedimino Vasiliausko, prisijungė dviratininkai iš Kolumbijos, Brazilijos ir Peru – iš viso 20 žmonių. Jauniausiai žygio dalyvei perujietei Mari – tik 16 metų, o vyriausiajam, Giunteriui iš Vokietijos – 64-eri.

Kalėdas žygeiviai atšventė netoli senosios inkų sostinės Cuzco, vaišindamiesi tradiciniu perujiečių kalėdiniu patiekalu – karštu šokoladu su pyragu. Sutikusi Naujuosius metus nedideliame kalnų miestelyje Tarata, žygeivių grupė nusileido į pietinio šalies departamento administracinį centrą Tacną.

Pradėję žygį 1998 m. rugpjūčio 6 d. Seattle (JAV), per penkis mėnesius žygeiviai dviračiais nuvažiavo 7,5 tūkst. kilometrų, kirsdami 11 šiaurės, Vidurio ir Pietų Amerikos šalių. Jų kelionės plane numatytos dar dvi Lotynų Amerikos šalys – Čilė ir Argentina. Iš Argentinos žygeiviai turi persikelti per Atlanto vandenyną ir tęsti kelionę Afrikoje ir Europoje. Į Lietuvą dviratininkai planuoja atvykti birželio mėnesį.

Užbaigti žygį tikimasi Japonijos mieste Hirošimoje pirmąją 2000-ųjų metų dieną.

Adomas P. Jasas MES JAUNI IŠĖJOM...

*Ir tada,
kai ir dirsi dygo, nors rugelį sėjo —
kai nebuvo derliui palankesnio vėjo,
aš menu — tėvainiai šoko ir dainavo,
gėrė saldžią sulą iš sodybos klevo.*

*Paskui buvo dienos kruvinai žydrinos:
žygiuos krito broliai — gaudė laisvės dainos.*

*Meilės pagimdyti, dainų užauginti,
mes jauni išėjom laisvės džiaugsmo kurti,
laisvės džiaugsmo kurti Nemuno šaly.
Laumės paskubėjo kryžkelius užburti —
mūsų triumfo dienos likosi toli...*

*Mes darbais gyvenom — žiemkentėlį sėjom,
skabėm ramunėlę, žydinčią širdims...
Bet kam tai minėti lyg garbės trofėjus?
Praeities jau niekas niekad neatims.*

ATSIPRAŠYMAS

Štai vienas, kalėjimais žadėjęs rojų...

*Kai po audrų palaimintai tyku,
visu krauju į atgailą teku:
— Atleisk! Aš kaltas, varganas brolau!
Prieš tavo laisvę samokslu kilau.
— Atleisk! Aš kaltas, Motina, ir tau —
tautų mirties apaštalu virtau:
Meldeis, kad būčiau Kristuje ženklus—
siuntei Tiesos, o parnešiau melus...*

Kardinolas Vincentas Sladkevičius susitikime su Lietuvos sporto veteranais 1998 m. birželio 27 d.

E. Šulaičio nuotr.

KELIONĖ APLINK PASAULĮ

(Pasakojimas sukaktuvinio pokylio dalyviams)

Nesu nei geras kalbėtojas, nei rašytojas, todėl ir klausiu jūsų, mielieji, kokią kalbą esate pasiruošę išklaisyti – ilgą ar trumpą? Sakote, ilgą? Ką gi, tada klausykite...

Gyvendamas Wiursburg'e, karo pabėgėlių stovykloje ir ten lankydamas gimnaziją, susipažinau su graščia mergiote – Ramute Noreikaite. Ir štai vieną vakarą mudu pasukome prie miesto karuselėlių. Smagu buvo. Karuselės sukosi, sukosi, net baimėmė, kad neiškristume... Štai tada ir apkabinau aš ją, o ji prisiglaudė prie manęs, ir sukomės, sukomės... Saugojau, kad neiškristų... Taip jau atsitiko, kad tos karuselės ir apsuks mane galvą. Buvo labai smagu...

Pabėgėlių stovyklose prasidėjo emigracija. Belgija siūlė anglies kasyklas, Anglija norėjo tarnaičių, Kanada ėmė gražias merginas būti padavėjomis ir t.t., bet Amerika vis tylėjo ir nė vieno neįsileido. Tuo tarpu Australija priėmė būrį pabaltiečių vyrų, kuriuos net pats premjeras sutiko. Sakau, Ramute, ženykimės, nes svetur man gal nebus galimybės lietuvaite gauti. O ji:

– Bet, Henrikai, tu jau 21 metų, o aš nė 18-os nesu!

Sakau jai:

– Tai nieko, aš palauksiu.

Laukiau, laukiau, bet širdelėje buvo neramu...

Dirbdamas išitaisiau angliškos medžiagos naują kostiumą, o ji – vestuvinę šilko suknelę, pasiūtą iš vokiško

parašiuoto. 1948 metų gruodžio 31 d. sumainėme žiedus. Sutuoktuvės įvyko Schweinfurt'o stovyklos garaže, pavertame į koplyčią. "Medaus mėnesiui" nutarėme važiuoti į Australiją, pažiūrėti, kaip ten yra – gerai ar blogai – ir pasakyti savo tėvams.

Iš Neapolio plaukėme laivu "General Black" pro Capri salą, per Viduržemio jūrą, Sueco kanalą, Raudonąją jūrą ir Indijos vandenyną. Stabtelėjome Ceilono uoste ir perplaukę Australijos įlanką pasiekėme Melbourn'ą. Tuo karišku transporto laivu (vos 12.000 tonų) plaukdami, valgydavome stovėdami ir gaudėme slankiojančias lėkštes, laivui siūbuojant. Daug žuvyčių pamaitinome per bortą... Gal dar ir šiandien jos mūsų ten tebelaukia...

Iš Melbourn'o mus apgyvendino barakuose tarp kalnų prie Sydnejaus. Darbų nebuvo, nes angliakasiai streikavo ir viskas Australijoje sustojo. Pagaliau mus nuplukdė į Hobart miestą Tasmanijoje. Aš dirbau su "Jack Hamer" – prie tramvajaus linijų, o Ramutė – marmelado fabrike, kur virė uogienę (kartais net su gyvatėmis)... Iki šios dienos ji marmelado net į burną neima.

Atvirai pasakius, ten mums buvo blogai: ką uždirbdavome, tą pravalgydavome ir sunaudodavome kitoms pragyvenimo išlaidoms padengti. Tasmanijos velnių taip ir nepamatėme. Tur būt mes vieninteliai jais buvome...

Po dviejų metų, pasibaičius sutarčiai su Australijos valdžia, išplaukėme į Perth'ą

– Vakarų Australiją, kur jau Ramutės teta gyveno. Ten buvo geriau: aš dirbau dažytoju, o Ramutė – skrybelaičių fabrike. Net naują "Volkswagen" nusipirkome – už mano vienerių metų algą. Tuo laiku Amerikoje "Volkswagen" kainavo tikrai 2000 dolerių. Nežiūrint to, jau pirmą savaitę pas Amerikos konsulą užsirašėme vykti į Ameriką. Tačiau ją pasiekėme tik po septynerių metų – dėka mano sesers Zuzanos ir Ramutės sesers Rasos, kurios jau Amerikoje gyveno. Ačiū joms.

1958 metais vėl tęsėme savo odisėją. Išplaukę iš Sydnejaus puikiu keleiviniu "Orcaades" laivu, aplankėme Naują Zelandiją, Fiji salas, Honolulu ir Vancouver, praslinkome Alkatraz, tą garsųjį viešbutį ir, saulei tekant, po Golden Gate tiltu išvydome San Francisko. Nusivylėme "Cable cars", nes tai buvo paprasti tramvajai, važiuojantys į kalniuką ir vėl pakalnėn...

Toliau tęsėme savo kelionę traukiniu, stuksendami Pulmano vagone per sušalusią Ameriką: Salt Lake City, Reno, Chicago – į Detroitą. Detroite jau gyveno mano tėvukai, brolis Kęstutis, sesuo Zuzana ir vienintelis svainis Edvardas Skiotys.

Iš karto išitraukėme į lietuvišką veiklą. Jau per pirmą mėnesį Amerikoje padariau Dainavos stovyklai iškabą, dalyvavau demonstracijoje prieš atvykusį į JAV Sovietų Sąjungos ministrį Mikojaną.

Aš norėjau apsigyventi Detroite, o Ramutė siūlė važiuoti į Klyvlendą (Cleveland, OH), nes čia jau gyveno jos mama ir sesuo. Na ir kaip toje dainoje: "Whatever Lola wants – Lola gets". Apsigy-

Roma ir Henrikas Tatarūnai savo vestuvių dieną 1948 metais.

venome Klyvlende. Čia gimė sūnus Vidas, o po kelių metų sučiulbo ir Marius. Daug nemigo naktų reikėjo tuos čiulbuonėlius supti...

1962 metais, kada John Glenn pirmą kartą skriejo aplink žemę, aš gulėjau ligininėje, nes trečdalis mano kūno buvo "well done" – po gaisro chemijos fabrike.

Aš ir Ramutė dirbome, skautavome, dainavome, dalyvavome "Čiurlionio" ansamblyje. Užauginome sūnus, kurie jau baigė mokslus. Vienas iš jų mus apdovanojo vaikiaičiais – Tomu ir Simu. Abu gerai mokosi ir yra aktyvūs "Žaibo" sportininkai.

1993 metais su vaikais aplankėme Lietuvą, tuo lyg užbaigdami kelionę aplink pasaulį, užtrukusią net 49 metus. Kaip matote, Klyvlende mums nieko ypatingo

neatsitiko...

Tiesa, 1998 metais mane užpuolė vėžys, angliškai negražiai vadinamas "cancer" vardu. Nuo jo stebuklingai atsikračiau po keturių operacijų. Būdamas dėkingas šv. Mergelei Marijai, padariau gintarinį Aušros Vartų paveikslą, kurį gerb. klebonas Gediminas Kijauskas šią dieną pašventino.

Ir štai vieną dieną mano žmonelė Ramutė tampo man už skverno ir sako:

– Henrikai, turėsime vėl ženytis, nes jau 50 metų praėjo nuo ano karto.

Aš visas nutirpau:

– Ką, vėl ženytis? Juk aš – jau per senas!

Bet vėl, kaip toje dainoje: "Whatever Roma wants – Roma gets!"

Ačiū Jums už kantrybę.

Henrikas Tatarūnas

*Ilgiausiu metu –
auksiniu vestuviu proga!*

Roma ir Henrikas Tatarūnai po penkiasdešimties metų - 1998-aisiais. Kaip dainoje pasakyta: "Penkiasdešimt metų pralėkė gražiai, penkiasdešimt metų – tai visai mažai..."

Pagausėjusi Tatarūnų giminė. Pirmoje eilėje (iš kairės): mama Roma su vaikiaičiais – Tomu ir Simu. Už jų: sūnūs – Marius ir Vidas, marti Mary Ann ir tėvas Henrikas.

POETAS IR SKULPTORIUS JONAS ŠALNA

Jonas Šalna
LIETUVA

* * *

*Lietuva, Tu mūsų širdis ir malda, Lietuva.
Tavo veidas – saulėta aušra.
Ateities viltim mes dangaus kely.
Su tavim amžinai, su tavim visada.*

*Tavo vardas iš mūsų širdžių, Lietuva
Ir sparnai iš mūsų aistrų.
Tavo laisvei iškelta didi vėliava
Virš kalnų ir laisvų debesų.*

*Lai spindi tavo laisvė didinga
Mūsų ryžtu ir meile, Amžių Lietuvai!
Tau atiduota mūsų siela
Spindėti saule kartu su tavim!*

*Skausmo, Nakties ir Dienos
Išmirkytas rūbas audros,
Virš brangios Lietuvos
Patekėjo aušra nedrasi
Ir mūsų veidus nudažė skaisčiai.
Pažiūrėkim visi:
Sužibo Saulė skaisti
Ir naktį stumia šalin!
Išvykim skausmingą laiką,
Lai saulė nušviečia širdis
Ir tavo vardą, Lietuvai!*

IŠVIETINTA MALDA

*Išeisi
Išvargusiom kojom
Apie pasaulį ratu.
Ar apeisi?*

*Žiūrėsi
Primerktom akim
Už saulės ribų,
Už žvaigždyno krantų.
Ar pamatysi?*

*Skaitysi
Viso pasaulio
Raštus,
Senas knygas
Ar supras?*

*Mylėsi
Iš širdies
Vienodai
Pasaulio žemes.
Ar savos
Nepamesi?*

*Meldiesi
Puikybėj
Viešpačiui dangaus
Ir tikiesi.
Bet ar Jis išklausys,
Kai tu nugara
Į Jį nusigręši?*

Jono Šalnos skulptūra "Jūrė".

A. Kezio nuotr.

Jonas Šalna prie savo darbų. "Šaknų miške".

V. Šimkaus nuotr.

Neseniai atvykusiems į Ameriką IMIGRANTAI IR PABĖGĖLIAI

Raimonda Mikatavage

6

Šie du būdai – labai galingi. Pinigai, kuriuos investuojate, uždirba palūkanas, o palūkanos, savo ruožtu, dar uždirba palūkanas. Juo ilgiau jūsų pinigai bus nepaliesiti ir neapmokestinti, tuo išpūdinęsi bus jūsų investicijų rezultatai.

Pensijos ir socialinis draudimas

"Be pinigų galite būti jaunystėje, bet ne senatvėje", – yra pasakęs Tennessee Williams.

Kai kuriose šalyse įprasta, jog vaikai pilnai finansiskai rūpinasi savo senstančiais tėvais. Amerikoje sunku šito tikėtis. Kiekvienas žmogus turi taupyti savo pensijai. 1000 dolerių investicija, padaryta tą dieną, kai vaiką parvežė iš gimdymo skyriaus į namus, bus verta vieno milijono dolerių, kai jam sukaks 65-eri. Suprantama, jei jūsų tėvai arba jūs patys nepradėjote taupyti anksčiau, tai dabar atidėti nebegalima. Juo jaunesni esate, tuo mažiau jums reikės investuoti savų pinigų ir tuo didesnė suma atsisiras dėl sudėtinųjų palūkanų reiškinio.

Dabar aptarkime socialinį draudimą (social security). Kas tai yra, kaip jis veikia ir kaip papildyti jūsų santaupas senatvei? Gal kitose šalyse žmonės, išėję į pensiją, gali labiau pasikliauti, kad socialinės tarnybos pasirūpins jų patogia ateitimi. Amerikoje taip nėra. Socialinio draudimo išmokų nepakaks. Pasak JAV Socialinio draudimo patikėtinių tarybos, atsargų yra pakankamai, kad per ateinančius 34 metus būtų galima pilnai išmokėti pensijas. Jeigu jums dabar – dvidešimt su trupučiu, nemanau, kad ši išvada skamba paguodžiančiai. Pagaliau, nesvarbu, ar gausite socialinio draudimo pensiją, ar ne, jums vis tiek reikės daugiau pinigų.

Socialinio draudimo valdyba (Social Security Administration – SSA) išduoda trijų rūšių socialinio draudimo korteles:

1) įprastinę kortelę, kurioje nurodytas asmens vardas, pavardė ir socialinio draudimo numeris. Ji išduodama JAV piliečiams ir nuolatiniams gyventojams;

2) laikinąją kortelę, kuri netinka, kad būtumėte priimti į darbą, bet gali būti naudojama, kaip asmens pažymėjimas, atidarant sąskaitą banke ir t.t. Ji išduodama užsieniečiams;

3) laikinąją kortelę, kuri tinka priimant į darbą, nes yra patvirtinta Imigracijos ir natūralizacijos tarnyboje (Immigration and Naturalization Services – INS).

Socialinio draudimo valdyba (SSA) fiksuoja visas asmens pajamas, kad galėtų ateiityje apskaičiuoti pensijas ir invalidumo pašalpas tam asmeniui ir jo išlaikytiniams.

[Statymai draudžia pasinaudoti svetima socialinio draudimo kortele. Kaip gauti kortelę, sužinosite paskambinę tel. 1-800-772-1213. Čia galite sužinoti ir vietinio SSA skyriaus adresą.

Kol dirbate kitam darbdaviui ar pačiam sau, dalis atskaitomų mokesčių patenka į socialinio draudimo fondą. Be federalinių, valstijos ir vietinės savivaldos mokesčių 7.65 proc. nuo kiekvieno jūsų darbo užmokesčio čekio atskaitoma socialiniam draudimui. Dažniausia Jūsų darbo užmokesčio kortelėje šie atskaitymai pažymimi kaip FICA mokesčiai. Darbdavys taip pat moka 7.65 proc. už jūsų socialinį draudimą. SSA surinktus pinigus padalina į tris dalis: pensijai, invalidumui ir sveikatos draudimui (Medicare). Jeigu jūs esate individualios įmonės savininkas, socialiniam draudimui privalote sumokėti abi dalis, t.y. iš viso 15.3 proc. Privalote dirbti ir mokėti socialinio draudimo įnašus ne mažiau kaip 40 ketvirčių (daugumai žmonių tai yra 10 metų), kad gautumėte socialinio draudimo paramą. Nedirbantis su tuoktinis gaus 50 proc. tos sumos, kurią gauna dirbantis.

Jeigu gimėte prieš 1959 metus, tai normalus pensijinis amžius, leidžiantis gauti visą socialinę paramą yra 65 metai. Jeigu gimėte po 1959 metų, šis amžius yra 67-eri. Prieš atsiimdami pinigus iš SSA, dauguma žmonių dirba bent nepilną darbo dieną.

Amerikoje nepatartina būti senu, ligotu ir neturtingu. Tai – siaubinga dalis. Todėl privalote ieškoti būdų, kaip susitaupyti daugiau pinigų pensijai. (Apie geriausius ilgalaikius pinigų taupymo senatvei būdus – sekančiame straipsnyje)

Išėivija – Lietuvai

"Aukščių" mokomajame žemdirbystės ir miškininkystės centre

KAM PRIKLAUSO
"AUKSČIŲ"
PROJEKTAS?

Vytautas Šliūpas

Jau keli pažįstami apie tai klausė, nes jie girdėjo kalbas, o kai kurie skaitė šmeižtą, paskelbtą viename laikraštuke, kad "Aukščių" projektą Lietuvoje Vytautas Šliūpas kuria savo asmeniniam pasipelnymui.

Tai yra netiesa. "Aukščių" projekto žemę ir mišką pervedžiau pelno nesiekiančiai organizacijai, kurią remia įvairios Lietuvos įstaigos, mokyklos, institutai, pavieniai asmenys, taipogi ir keletas Amerikos universitetų profesionalų. Dosniausių rėmėjų tarpe matome "Lithuanian Citizens Society of W. Pennsylvania, "Tautos fondą" Kanadoje, ponį Gražiną Liautaud ir eilę kitų aukotojų.

Jeigu "Aukščių" projektas būtų "Šliūpo asmeniškam pasipelnymui", tai ponis Alma Adamkienė tikrai nebūtų sutikusi tapti Garbės rėmėja. Projekto valdytojų taryboje nematytume Kalifornijos universiteto Genetinių tyrimų direktoriaus, prof. dr. C. Qualset, Lietuvos Mokslo tarybos pirmininko, prof., habil. dr. Leono Kadžiulio ir kitų šešių garbingų profesionalų. "Aukščių" projekto steigimui prieš dvejus metus pritarė prof. dr. Vytautas Landsbergis, tuometinis Žemės ūkio ministras dr. Vytautas Knašys ir dabartinis ministras dr. Edvardas Makelis.

Asmenys, norintieji daugiau sužinoti "Aukščių" žemės ūkio ir miškininkystės projekto tikslus, gali pasiskaityti mūsų svetainėje (Website) Internetu šiuo adresu: <http://odin.community.net/~kestas/project.htm> arba "Lithuanian Global Resources" svetainėje: <http://www.angelfire.com/ut/Luthuanian/index.html>.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad šiame adrese yra žodis "Luthuanian". Aišku, kad tai

klaidinga, bet dabar ištaisyti yra per vėlu.

Galite rašyti ir man. Elektroninio pašto adresas: slupasvyt@earthlink.net

Paprasto pašto adresas: "Aukščiai Foundation", 2907 Frontera Way, Burlingame, CA 94010 USA. Visiems mielai atsakysiu.

Ši rudenį "Aukščių" projekto laukus suarė Gruzdžių žemės ūkio mokykla. Užsakėme ūkininkų pastatų architektūrinius planus. Žemėtvarkos konsultavimo tarnyba sudarė penkerių metų verslo planą. Miškininkystės institutas nustatė plėtros ir mokymo planus. Ateinanti pavasari laukai bus apsėti. Iš Amerikos atvyks darbuotis savanoriai. Šiaulių rajono savivaldybė pažadėjo praveisti geresnį kelią, nutiesti elektros liniją ir išgręžti šulinį. Visa tai atliekama savanoriškai arba už minimalų atlyginimą.

Kad projektas vyktų pagal planą, iki pavasario reikia surinkti nemažą sumą pinigų. Kreipiamės į tautiečius, prašydami paremti šį projektą, kuris skirtas Lietuvos mažųjų, niekieno neremiamų ūkininkų labui. Netikėkite šmeižikams, bet išjunkite į rėmėjų eiles. Dėkojame iš anksto.

NOBELIO PREMIJOS LAUREATAS TAPO "AUKSČIŲ" PROJEKTO GARBĖS RĖMĖJU

"Aukščių" mokomojo ir parodomiojo ūkio bei miškų ekologinio tvarkymo centro, esančio tarp Kuršėnų ir Gruzdžių, valdytojų taryba praneša, kad Naujųjų – 1999 metų pirmąją dieną gavo laišką iš Nobelio premijos literatūroje laureato Czeslaw Milosz-Milašiaus, gyvenančio Berkeley, Kalifornijoje:

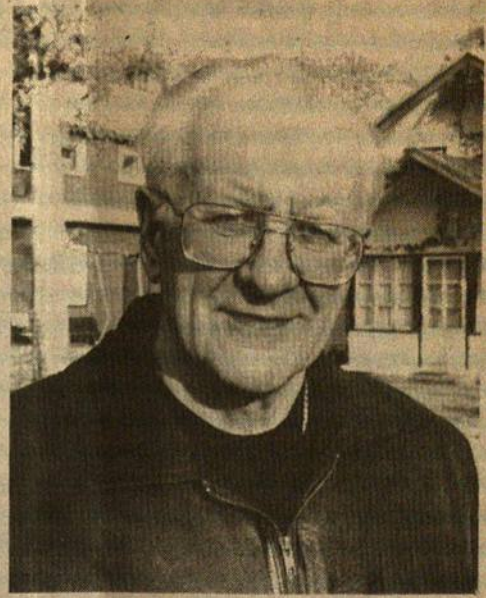
"Jaučiuosi didžiai pagerbtas, gavęs Jūsų kvietimą įsijungti į Jūsų (Aukščių) iniciatyvą Lietuvoje. Duodu savo sutikimą vartoti mano pavardę kaip Jūsų Garbės rėmėjo (Honorary Sponsor).

Su geriausiais linkėjimais 1999 metuose.

Jūsų Czeslaw Milosz"

Trumpa Czeslaw Milosz-Milašiaus biografija:

Gimė 1911 m. Šateiniuose, Surviliškio vals., Kėdainių apskrityje. Brandos atestatą gavo Žygimanto Augusto gimnazijoje Vilniuje. 1934 m. baigė Teisių fakultetą Vilniaus Stepono Batoro universitete. 1934-35 metais gyveno Paryžiuje. 1936-38 m. dirbo Varšuvos radiofono literatūros skyriuje. Karo metu gyvendamas Varšuvoje, dalyvavo rezistenciniame sąjūdyje. Po karo skiriamas kultūros atašė prie Lenkijos ambasadų New York, vėliau – Paryžiuje. 1951 m. pasirinko emigraciją, apsigyveno Pran-

Inžinierius Vytautas J. Šliūpas, P.E.

cūzijoje, vėliau Amerikoje. Nuo 1960 m. dėstė Kalifornijos Berkeley universitete. 1978 m. gavo Oklahomos universiteto premiją. 1980 m. gavo Nobelio literatūros premiją. Prieš dvejus metus jam suteiktas Lietuvos Garbės piliečio vardas. Šiuo metu yra profesorius emeritas Kalifornijos universitete (Univ. of Calif., Berkeley).

Cheslaw Milosz-Milašius – pasaulinio garso poetas, romanistas ir eseistas, vienas iš žymiausių naujojoje literatūroje. Literatūrinius veikalus rašė lenkų, prancūzų ir anglų kalbomis. Nemaža jo darbų išversta ir į lietuvių kalbą. Kūriniuose daug aprašymų apie jo lietuvišką kilmę, jaunystę Lietuvoje ir meilę dabartinei Lietuvai.

Ilgesio laišakai iš anapus Atlanto

Regina Musneckienė

Pašiaušės pagrindinės mokyklos biblioteka iš buvusio kraštiečio Juozo Taoro, dabar gyvenančio JAV, gavo 5 dėžes knygų. Anksčiau gautos dar 5 dėžės leidinių.

Netikėtas laiškas

Prieš kelerius metus į Pašiaušės pagrindinę mokyklą iš anapus Atlanto atkeliavo laiškas. Jame rašoma:

"Gerbiamasis ar gerbiamoji, gal nustebsit gavę laiškutį iš nepažįstamo, iš tolimo krašto. Aš esu Juozas Taoras iš Rimšių kaimo prie Pašiaušės ir baigęs Pašiaušės pradžios mokyklą 1927 metais, bet karo audrų nublokštas ir pergyvenęs įvairių nuotykių.

Per visą gyvenimą palikėme lietuvišką knygą ar žurnalą, nes atrodė, kad Lietuvoje buvo visai užgniauztas lietuviškas patriotinis galvojimas. Dabar, kai atsivėrė uždanga, norime, kad Jūs geriau suprastumėt mūsų gyvenimą ir išėivijos rašytojus".

Juozo Taoro žmona Bronė Puodžiukaitė, taip pat kilusi iš Pašiaušės, gyveno ne-

toli mokyklos. Kai kurie žmonės dar prisimena jos tėvus. Prieš Nepriklausomybės atgavimą į Pašiaušę buvo atkeliavę Juozo Taoro vaikai. Prie senelių kapo jie paliko JAV vėliavėlę.

Pirmajame laiške Amerikos lietuvis Juozas Taoras rašė, jog per "Carito" organizaciją mokyklos bibliotekai išsiuntęs 4 dėžes knygų. Tačiau mokykla jų negavo. Mokyklos biblioteka besirūpinanti mokytoja Marytė Petrauskienė parašė buvusiam kraštiečiui atsakymą. Susirašinėjimas nenutrūksta iki šiol.

Lietuva iš toli

Marytės Petrauskienės ir Bronės bei Juozo Taorų susirašinėjimas tęsiasi iki šiol. Iš kiekvienos Amerikoje gyvenančio lietuvių laiško eilutės liejasi ilgesys: *"Mes širdyje visus penkiasdešimt metų nešiojam savo mielą Lietuvėlę. Ir kaimų pavadinimai iš širdies neišdilo".* Jie nepretenduoja į savo tėvų nuosavybę. Kas gyvena jų žemėje, tegu gyvena ir toliau. "Mums užtektų ir saujos žemių nuo tėvų kapo". Nors kaip patys

Taorai rašo, jau devyniolika metų gyvena iš pensijos ir "centą prie cento turi daboti", tačiau savo kraštiečiams šalia knygų į dėžę įdėjo truputį kavos ir kitų menkniekių.

Balandžio pabaigoje rašytame laiške jie stebisi sprogdinimais Šiauliuose, nužudymais, šiukšlynuose maisto ieškančiais Lietuvos vaikais ir prašmatniais valdžios vyrų "baliais".

Knygos

Šiomet balandžio mėnesį gautą knygų siuntą Taorams padėjo surinkti Lietuvių klubo bibliotekoje dirbanti Sofija Salienė. Kai kurios knygos išleistos Lietuvoje, tačiau didžioji dalis – Amerikoje. Kai kurios – anglų kalba. Labai daug tremtinių prisiminimų. Storas, didelio formato Marijos Danguolės Tamulionytės lietuvių kalbos vadovėlis lietuviškai nemokantiems, daug istorinės ir grožinės literatūros. Kai kurios knygos, kaip, tarkime, Jūratės Statkutės de Rosales "Baltų kalbų bruožai Iberų pusiasalyje", galėtų būti aukštųjų mokyklų studentų lektūra.

Iš "Šiaulių krašto", 1998

Lietuvos Prezidento patarėja

Nuo sausio 7 d. Prezidento Valdo Adamkaus konsultante socialiniais klausimais pradėjo dirbti išėivijos lietuvis, Vašingtono urbanistikos instituto vyresnioji bendradarbė Skirmantė Kondratienė. Ji yra buvusi JAV Urbanistikos departamento vice-ministrė, vadovavusi valstybinėms maisto programoms JAV Žemės ūkio departamente. 1992 metais už nuopelnus tobulinant benamių

programas S. Kondratienė pagerbta JAV Urbanistikos departamento "Aukšinio erelio" apdovanojimu. Ji Prezidentą konsultuos, negaudama tarnybinio atlyginimo.

Pranešė Elta

"LIETUVOS AIDAS" – Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoją pasiekia per 3 dienas. Lietuvos paštui nuo 1998.06.01 jo siuntimo kaina pakėlus 43%, arba 40 dol. per metus, dabar "Lietuvos aidas" prenumerata JAV kainuoja: metams – 170 dol.; pusei metų – 90 dol.; ketvirčiui metų – 46 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir su prenumeratoriaus adresu siunčiami "Lietuvos aidas" igaliojiniui JAV Broniui Juodeliui – 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514-2914, USA. Tel. 630 986-1613.

GRYBAI

Vladas Vijeikis

Oi jūs grybai, grybai,
jūs patieka mano,
Kas jūsų nevalgo,
nieko neišmano.

rudens lapais. Reikia nemažo apdairumo, kad atskirtum grybą nuo lapo.

Baravykai labai tinka džiovinimui, kaip ir raudonviršiai. Voveruškos turi idomų skonį, bet jas reikia mokėti iškepti. Rudmėsės geriausia rauginti. Žiemos dienomis bus labai puikus patiekalas. Umėdės, lepšiai, kazlėkai, kelmučiai, pievagrybiai ir kitokie tinka sriubai. Tik nereikia užmiršti įmesti bulvių, svogūnų, morkų, o svarbiausia – spigučių. Be jų tai būtų lyg basas bernas su "cilinderiu".

Prisiminiau dar vieną grybą. Jį pamerkdavo į vandenį su šiek tiek cukraus. Pasidarydavo labai skanus gėrimas. Daug skanesnis negu Coca Cola.

Iš kaštonų piaustydavome kažką panašaus į grybus ir žiemą, tarp langų pakloję samanų, turėdavome grybų miškelį.

Apsukri šeimininkė gali pribloškiamai nustebinti savo svečius, pareikšdama:

– Mielai sveteliai, šios iškilmingos progos apkarūnavimui patieksiu jums nepaprastą patiekalą – *Buletus mirabilis* su *Solanum rostratum*.

Būtų gera, kad šį valgių įneštų uniformuoti tarnai. Bet dabar ne Mindaugo laikai, tad tenka pristatyti pačiais. Dar neatsipeikėję svečiai žvalgosi vienas į kitą, žvilgsniais klausdami, kaip tą *Buletus*, ar kaip jis ten, valgyti. Kadangi skystokas, tad tenka panaudoti šaukštus.

Jeigu koks įkyrus svečias ims klausinėti kas tas *Buletus* ir *Solanum*, tai šeimininkė gali nukreipti kalbą kitur. Kad ir apie prezidentą. Nepartina paaiškinti, kad *Buletus mirabilis* yra grybai, o *Solanum rostratum* – bulvės. Taip juos apkrikštijo lotynų kalba. Kam gadinti iškilmingą nuotaiką? Paskui svečiai savaitėmis kalbės apie ypatingą patiekalą. Tų kalbų sukuryje bus šiokių tokių pasikeitimų ir papildymų: pasikeis į baletą Salomėją ir Mirabą. Tai prancūzų revoliucionierius, kurio vardu pavadintas patiekalas. Mat jo

priešmirtinis pageidavimas buvo kaip tik šis patiekalas. Tų gaudų nereikia paneigti net ir tada, kai jie pasirodys spaudoje.

Ir pabaigai:

- Ar visi grybai valgomi?
- Kai kurie tik vieną kartą.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

"Dirvos" redakcija ir "Vilties" draugija prašo prisiminti maldose a.a. Mykolą Juodviršį – amžinybės iškelaivusį mūsų rėmėją. Dėkojame Irenai Kriaučiūnienei, Gediminui Gureckui, H. Andruškai ir kitiems mūsų rėmėjams.

Administracija

"DIRVAI" AUKOJO

M. Juodviršis, Can. testamentinis palikimas "Dirvai" – 1,000	J.Rumbutis, Wickliffe, OH 15
G.Gureckas, Palos V., CA 242	A.Sandargas, Ormond B., FL 15
I.Kriaučiūnienė, Lem., IL 200	A.Stokas, Los Angeles, CA 15
H.Andruška, Woodhaven 100	E.Trečiokas, Riviera B., FL ... 15
R.Murphy, Indianapolis IN 25	D.Užas, Maspeth, NY 15
I.Vileniškis, Wayland MA 25	R.Variakojis, Rocky R., OH 15
E.Vilutis, Daytona B. FL 25	A.Gečys, Huntingdon V., PA 10
E.Blinstrubas, Oak Lawn IL 20	V.Gelazius, St. Pete. B., FL 10
A.Dilba, Philadelphia, PA 20	A.Kisieliū MD, Daytona FL 10
J.Šimonis, Santa Barb., CA 20	V.Matonis, Phila., PA 10
Balfo Detroito skyrius, MI 20	I.Prikockis, Warrington, PA 10
R.Ghatak, Richmond, VA 15	A.Stasaitis, Redford, MI 10
A.Gilvydis, Evergreen Pk. IL 15	R.Valaitis, Brecksville, OH 10
V.Gilys, Sun City, CA 15	P.Ambraziejus, N.Falmouth 5
L.Izbickas, Cotuit, MA 15	G.Avižonis, Lebanon, PA 5
I.Jansonas, Osterville, MA 15	A.Burokas, Palos H., IL 5
J.Kazlauskas, Waterbury, CT 15	K.Kikutis, Collinsville, IL 5
A.Kižys, Euclid, OH 15	S. Knistautienė, Cleve, OH 5
M.Kleinaitis, St. Pete, FL ... 15	B.Kovas, Norwood, MA 5
P.Lekutis, Muskegon, MI 15	P.Pakalniškis Santa M., CA 5
J.Leščinskis, Dorchester MA 15	L.Raslavičius, Elk Grove, IL 5
K.Pažemėnas, Ranch P., CA 15	J.Špakevičius, Westwood, MA 5
I.Ramanauskienė, Dayt., FL 15	M.Žemaitis, Amsterdam, NY 5
	P.Vaškys, Cheltenham, PA 5

SENOJI LIETUVOS SOSTINĖ – KERNAVĖ

Doc. dr. Jonas Balys

Lietuvių ir lenkų istorikai mano, kad senoji Lietuvos sostinė buvusi Kernavė, esanti slėnyje, dešiniame Neries krante, už 35 km. į šiaurės vakarus nuo Vilniaus. Mindaugas ten įrengė savo sostinę, kuri ne kartą buvo priešų apsupta, bet nepaimta. Livonijos ordino kariai 1250 m. apsupo tvirtovę, bet jos paimti neįstengė.

Kernavėje yra trys kalnai, dabar vadinami Aukuro, Lizdeikos ir Pilies kalnais. Trečias yra didžiausias. Jo

aukštis – 110 metrų virš jūros lygio (žr. LE t. XI 390-393 ir t. XXXIV p. 538.) Greičiausia ten ir buvo Mindaugo rezidencija, vadinama Voruta. Žodis "Voruta" reiškia pilies vardą, kaip Kremlius Maskvoje. (Kirkčiuojamas paskutinis skiemuo - pagal kalbininko K. Būgos aiškinimą).

Pilis, matyt, buvusi medinė, nes mūro liekanų nėra. Atrodo, kad ten buvo Mindaugas apkrikštytas, 1251 m. karūnuotas, o vėliau žemaičių sukilėlių nužudytas. Opozici-

ją sudarė žemaičių kunigaikštis Treniota ir kiti. Jie buvo stabmeldiškos Lietuvos šalininkai ir gynėjai.

Keliautojai mėgsta lankyti šią istorinę vietą, todėl buvo pastatyti nakvynės namai turistams. Pilies kalnas yra dirbtinu senų griovių atskirtas nuo aplinkos, o šiaurės pusėje yra pylimas. Tie pylimai ir perkasai yra įspūdingi. Lankiau šią vietą apie 1934 m. ir suradau vieną to laiko nuotrauką, kurią pirmą kartą pateikiu spaudai.

Pilies kalnas Kernavėje (apie 1934 m.)

Dr. J. Balio nuotr.

Kernavė. Koplytėlė, statyta XVIII amžiuje.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

Šv. Kazimiero mokykloje *Laiko kapsulė*

Vaiva Bučmytė

– Ei, Tomai! Aš kažką atradau!

Mes buvome River Falls parke. Ten – labai gražus krioklys, o prie jo teka upe. Aš ir Andrius dažnai ten braidome.

Mano vardas yra Tomas. Andrius yra mano geriausias draugas. Mes gyvename arti vienas kito, ir Andrius visada nori žaisti tame parke. Aš kartais labiau noriu kalbėtis per skaičiuotuvą ("computer").

Kai Andrius mane pašaukė, aš atsakiau:

– Ką atradai? Varlę? Akmenį? Čia pilna varlių ir akmenų!

– Atradau dėžę, metalinę!

– Mes buvome čia šimtą kartų. Kas gi padėtų seną metalinę dėžę? Metalinių dėžių senai nebedirba.

– Bet čia tikrai metalinė dėžė! Rašo: "Neatidaryti iki 2096".

Aš maniau, kad Andrius tikrai meluoja, bet pribėgau prie jo. Ir tikrai ten buvo metalinė dėžė su žodžiais: "Ne-

atidaryti iki 2096."

Mes ją iškasėm iš po akmenų. Ji buvo aprūdijusi ir užrakinta su spyna. Andrius labai norėjo pamatyti, kas viduje, bet spyna buvo be rakto. Aš norėjau dėžę nuvežti pas burmistą, bet Andrius norėjo ją nusivežti namo ir paprašyti savo brolio Algirdo, kad nupjautų spyną. Aš prieštaravau. Andrius sakė:

– Dabar jau 2096-ieji metai, tai dėžę galim atidaryti. Mano brolis Algirdas gali perpjauti spyną, mes galim pažiūrėti, kas viduje, ir tada galim vežti pas burmistą, kaip tu nori.

– Andriau, kas, jei burmistras manys, kad mes iš dėžės ką nors pavogėm?

– Gerai, gerai, tik padėk man įkelti į mašiną ir vešim pas burmistą.

Mes pasakėme auto-vairuotojui miesto rotušės adresą, ir auto-vairuotojas paklausė, kuriame mieste. Mums aišku, kad River Falls mieste, bet auto-vairuotojas – kompiuteris nesusigauja apie tokius dalykus. Gerai, kad paklausė apie miestą, nenuvežė kažkur į kitą pasaulio pusę.

Mes dėžę nunešėm pas burmistro sekretorę, ir ji sakė, kad burmistras dabar užsiėmęs. Bet kai ji pamatė dėžę, tuoj pašaukė burmistą. Burmistras pažiūrėjo į dėžę, ir pašaukė policininką, kuris nupjovė spyną. Jie atsargiai atidarė dėžę. Ten radome kažkokį elektroninį žaislą, 1996 sausio 6-tos dienos laikraštį, matematikos knygą, mokyklos pažymėjimą ir

metraštį, Penny's katalogą, skaičiuotuvą, lėlę, popierinių ir metalinių pinigų ir kredito kortelę.

Pirmiausia apžiūrėjome laikraštį. Jis buvo nepatogiai didelis. Pervertus kelis lapus atrodė, kad ten daugiau skelbimų, negu informacijos. Bet popierius greitai pradėjo plyšti ir trupėti, tai burmistras jį vėl užvertė. Geriau peržiūrėjom tik pirmą puslapį. Ten rašė apie automobilių ir traukinių avarijas, bandymus išgydyti vėžį ir AIDS, oro taršą ir kažkokį karą. Burmistras mums aiškino, kad prieš 100 metų dar nebuvo elektroninių vairuotojų – žmonės turėjo patys rankomis vairuoti automobilius. Taip atsitikdavo avarijos. Kad vėžys dabar lengvai pagydomas, o nuo AIDS skiepija, visi žinom. Prieš 100 metų ieškojo vaistų nuo tų ligų, kaip dabar ieško nuo megaviruso. Pagaliau, žmonės išmoko gyventi taikoje. Oro taršos beveik nebėra, nes viskam vartojam švarią saulės energiją. Ir mes išmokom padirbti chemikalus, neužteršdami oro ir vandens. Mūsų elektroniniai laikraščiai daug patogesni, ir medžių negadina popieriui dirbti.

Pavartėm metraštį ir knygą. Mums atrodė keista, kad vaikai turėjo eiti į mokyklą kasdien ir mokytis iš knygų, o ne skaičiuotuvų. Bet gal ir įdomu buvo kasdien mokytis su draugais mokykloje, ne taip, kaip dabar – mokytis namie ir mokyklon nuvažiuoti tik 4 kartus per metus egzaminams.

Pinigai atrodė labai pana-

šūs į tuos, kuriuos mes matėme muziejuje.

Lėlė panaši į dabartines, bet nelabai ką gali daryti. Buvo visai neįdomi.

Penny's katalogas buvo išsilaikęs geriau negu laikraštis. Buvo pripiešta daug senovinių drabužių ir kitokių dalykų. Burmistras sakė, kad 1996 metais žmonės nedaug ką galėjo užsisakyti per skaičiuotuvus. Užsisakydavo iš katalogų arba patys važiuodavo į krautus.

Skaičiuotuvą burmistras įjungė, ir jis veikė! Bet vaizdai buvo neryškūs, ir ne trijų matavimų.

Kredito kortelė buvo la-

bai panaši į mūsų.

Burmistras pasiūlė atiduoti tą dėžę istorijos muziejui ir mes sutikome.

Kai mes jau buvome mašinoje, galvojom, ar už šimto metų žmonės manys, kad ir mūsų gyvenimas – keistas? Gal taip, gal ne. Kas žino?

P.S. Šis rašinėlis 1996 metų pavasarį laimėjo pirmąją premiją JAV LB Švietimo tarybos konkurse, bet dar niekur nebuvo išspausdintas. Vaiva tuo metu buvo šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos 6-ojo skyriaus mokinė. Dabar ji lanko "Aušros" aukštesniosios lituanistinės mokyklos 9-ąją skyrių.

Šv. Kazimiero mokyklos mažieji – prieškalėdinėje šventėje.
J. Jasaičio nuotr.

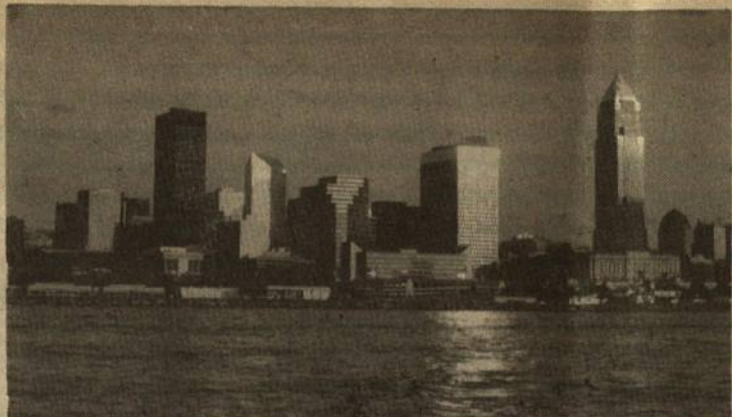

Trečiojo ir šeštojo skyriaus mokinių jungtinės programos dalyviai (iš kairės): Nijolė Polock, Vytas Idzelis, Janina Klimaitė, Kristina Paškonytė, Milda Bandzaitė, Kristijonas Vaitkus, Lina Majorovaitė ir Linas Vaitkus. *R. Šilkaitienės nuotr.*

Švyturiečiai spektaklyje "Aldutės Kalėdos" (iš kairės): Aidas Idzelis, Saulutė Tamošiūnaitė, Laura Rukšėnaitė, Vaiva Bučmytė, Vesta Dvareckaitė, Vytas Vaitkus, Lina Beržinskaitė, Nida Degesytė, Lukas Laniauskas. Už jų: Simas Laniauskas, Saulius Kliorys, Kęstutis Kalvaitis, Venta Civinskaitė.
R. Šilkaitienės nuotr.

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• SAUSIO 17 d., sekmadienį, 4:00 v.p.p., Klyvlendo (Cleveland, OH) Lietuvių namuose – pranešimas plačiajai visuomenei apie paskutinįjį bendrą JAV LB ir Lietuvos Respublikos Seimo komisijos posėdį. Rengia LB apylinkės taryba.

• VASARIO 13 d., šeštadienį, 6:30 v.v. – Vasario 16-osios minėjimas ir banketas – Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje. Rengia LB apylinkės valdyba ir ALT skyriaus taryba.

• VASARIO 28 d., Dievo

Motinos parapijos salėje – Kaziuko mugė. Rengia Klyvlendo lietuvių skautija.

• BALANDŽIO 17 d., Lietuvių namuose – abiturientų pristatymo pokylis. Rengia skautai ir ateitininkai.

• GEGUŽĖS 1-2 dienomis – Šiaurės Amerikos lietuvių jaunučių metinės krepšinio žaidynės Klyvlende. Rengia LSK "Žaibas".

• GEGUŽĖS 15 d. – loterija (Reverse Raffle) Lietuvių namuose. Pelnas skiriamas Lietuvių namų remontui.

KULTŪROS RENGINIŲ TVARKARAŠTIS SAUSIO 16-31 d. Sudarė G. Juškėnas

• Sausio 16 d., 2-3:30 v.p.p. – gyvūnų stebėjimas žiemą. Wildlife Hangouts in Winter. Rocky River Nature Center, 24000 Valley Pkw., North Olmsted. Tel. 440/734-6660.

• Sausio 16 d., 7:30-9 v.v. L. Richardson išpūdziai iš Trinidado ir Tobago salų "Tropikų rojus". Tropical Paradise. North Chagrin Nature Center, iš Rt. 91, Mayfield Vlg. Tel. 440/473-3370.

• Sausio 18 d., 9 v.r. – 5 v.p.p. – Martin Luther King diena Zoologijos sode. Cleve Metroparks Zoo, 3900 Wild-

life Way. Nemokamas įėjimas Cuyahoga apsk. gyventojams. Tel. 216/661-6500, ext. 290.

• Sausio 19 d., 1-2 v.p.p. – pašnekesys apie liūtus. Cleve Metroparks Zoo. Reinberger Education Bldg., 3900 Wildlife Way. Registruotis tel. 216/661-6500, ext. 291.

• Sausio 19 d., 9:30 v.r. – Gary Mezaros rodo žiemos vaizdų skaidres. Winter Wildlife in the Western Reserve. Nature Ctr at Shaker Lakes, 2600 South Park Blvd. Shaker Hts. Tel. 216/321-5935.

• Sausio 21 d., 5:30-7:30 v.v. – naujų narių pristatymas miesto moterų klube. Women's City Club, Mirror Room, University Club, 3813 Euclid Ave. Tel. 216/881-1101.

• Sausio 22 d., 7:15-8:30 v.v. arba 9-10:15 v.v. – Trish Schwadron foto vaizdai iš kelionės aplink didžiąją Havajų salą "Havajų žemė gimė ugnyje". Hawaii Land Life Born of Fire. Rocky River Nature Center, 24000 Valley Pkw., North Olmsted. Tel. 440/734-6660.

• Sausio 23 d., 10:30 v.r. – biržos akcijų pasirinkimas. Stock Selection Guide Class, Nat'l Assoc. of Investors, Taylor Memorial Library, 2015 3rd St. Cuyahoga Falls. Sekančios paskaitos: sausio 30 d., vasario 6 ir 13 d. Tel. 440/449-1427.

• Sausio 23 d., 8 v.r. – 1 v.p.p. – meškeriojimas eketėje. Ice Fishing Derby. Shadow Lake, South Chagrin Reserv., Miles Rd. tarp Rt. 91 & Chagrin River Rd., Bentleyville. Registruotis tel. 440/234-9597. Varžybų dalyvio mokestis – \$5.

• Sausio 23 d., 7:30 - 9 v.v. – Poliarinio (baltojo) lokio filmas. Polar Bear Movie. Rocky River Reserv. Emerald Necklace Marina. Tel. 440/734-6660

• Sausio 24 d., 3 v.p.p. – Rago muzikos koncertas. The Enchanted Horn. Cleve Institute of Music, 11021 East Blvd. Tel. 216/795-5000.

• Sausio 24 d., 12-5 v.p.p. – žiemos karnavalas – 99. Winter Carnival '99. Pasivažinėkite tobogano rogučių takais, pasigrožėkite ledo raižiniais arba pabandykite laimėti karnavalo dovaną. Mill Stream Run Reserv., Chalet – tarp Rt. 42 ir Rt. 82, Strongsville. Tel. 440/572-9990.

• Sausio 24 d., 3-4 v.p.p. – koncertas parke. Gitaristas ir klarnetistė Chris ir Karen Ellicott atliks klasikinės ir šiuolaikinės muzikos kūri-

nus. Sunday in the Park, Brecksville Nature Center, iš Rt.82, Brecksville. Tel. 440/526-1012.

• Sausio 27 d., 7:30 v.v. – metų prognozės. Annual Forecast Program. Nat'l Assoc. of Investors Corp., University Club, 3813 Euclid Ave. Tel. 440/429-1427.

• Sausio 28 d., vidurdienį – Dr. Caro Cartwright pranešimas. Rotary Club of Cleve, University Club, 3813 Euclid Ave. Tel. 216/391-1141.

• Sausio 29 d., 7-8 v.v. – koncertas prie židinio. Dalyvauja Kevin Richards ir Jack DiAlesando. Fireside Concert. South Chagrin Reserv. Look About Lodge, Miles Rd. Tarp Rt. 91 & Chagrin River Rd., Bentleyville. Kaina – \$4 asmeniui. Registruotis nuo sausio 11 d. tel. 440/247-7075.

• Sausio 29 d., 7:15-8:30 v.v. arba 9-10:15 v.v. – gamtos vakaras. Fotografo J. C. Hammond vaizdai: nuo Flori-

dos pelkių iki Montanos kalnų viršūnių. Night with Nature. Rocky River Nature Center, 24000 Valley Pkw., North Olmsted. Tel. 440/734-6660

• Sausio 29 d., 8-9:15 v.v. – filmas apie roplius ir vabzdžius. Reptiles and Insects Movie. North Chagrin Nature Center, iš Rt. 91, Mayfield Vlg. Tel. 440/473-3370.

• Sausio 30 d. ir vasario 10 d., 8:00 v.v. – nemokamas koncertas. Sergai Babayar gros Bethoveno sonatas. Cleve Institute of Music, 11021 East Blvd. Tel. 216/791-5000.

• Sausio 30 d., 7:30-9 v.v. – D. Lungmus kelionių išpūdziai. Pietų Atlanto salos. Islands of the South Atlantic: Fernando de Noronha, Ascension, St. Helena, Tristan de Cunha, South Georgia & Falklands. North Chagrin Nature Center, iš Rt. 91, Mayfield Vlg. Tel. 440/473-3370.

Ger.J.

Aktyvūs lietuviškosios veiklos dalyviai Algis ir Nijolė Rukšėnai dail. R. Laniausko darbų parodoje. J. Jasaičio nuotr.

Vienas iš išpūdingų praėjusių metų renginių – Lietuvių dienos. V. Stankaus nuotraukoje, pirmoje eilėje (iš kairės): fotomenininkas A. Kezys, LR Generalinė Garbės konsulė Ingrida Bublienė, A. Reneckis ir "Gijos" sambūrio pirmininkas D. Zalensas.

Kviečiame į
VINCO GELGOTOS
VYRŲ KIRPYKLĄ
Apkirpimo kaina – \$5.00.
Įvairūs stilius – pagal pageidavimą.
Dirbame: pirm. - penkt. nuo 7:30
iki 5:30 val., šešt. - nuo 7:30 iki 5:00 val.
687 E. 185th St. Tel. (216) 481-5981.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE**

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

Rita Staškutė-Žvirblienė

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1998

Skrydžiai į Vilnių – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser – Įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

V. R. MATAS

Visi teisiniai pataravimai

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

DIRVA

Balys Auginas ŠVENTIŠKOS NUOTAIKOS

Humoras yra visos krikščioniškosios kultūros
žmogiškasis pagrindas

Šešias dienas mes dirbame sukaite,
O sekmą norime linksmam praleist –
Užtat, kai baigiasi sunki savaitė,
Iš miesto skubame visais keliais –

Kas turi naują, nuosavą mašiną,
Tam miesto oras karštas, per tvankus,
Tas susikrauna dūstančią šeimyną –
Net uošvę atvėsinti veža į laukus –

Ir tas, kurs santaupas į banką neša,
Nežino – pirkt mašiną ar namus,
Sekmadieniais saldžiai kaimyną prašo:
"Bičiuli, gal pavėžinsi ir mus?"

Žinai, pėsčiom kulniuoti nepatogu –
Juk, prieteliau, kalbėkim atvirai, –
Kai pirkiau aš namus, po mano stogu
Sutilpsime visi su uošvėm, su žmonom bendrai..."

JUOKO STRĖLĖS

K. Balauginas

Sumanumas

Samuolis su žmona vakarienįavo restorane. Žmona buvo be ūpo ir susinervinusi. Pagaliau besikalbant, ji pradėjo plūsti vyrą:

– Tu, netikėli, tu kiaule, neraliuotas gyvuly, kaip tu galėjai šitaip šlykščiai pasielgti?

Pastebėjęs, kad prie greitųjų stalų valgytojai nutilę atidžiai klausosi jų pokalbio, vyras, greit susiorientavęs, prašneko:

– Visai sutinku su tavim, brangioji. Ką tu jam dar pasakei?

Neseniai išrinktą Illinois valstijos gubernatorių George H. Ryan didžukukuliais vaišina B.Nainienė. (Nuotrauka gauta iš gubernatoriaus įstaigos)

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių kopijčia erdvi, vėsinama,
telkianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Kuo tikėti?

Dvi draugės šnekasi prie sekmadienio popiečio kavutės. Viena sako:

– Jei vyras tvirtina, kad tavim pasitiki, ar tuo tiki?

Antroji, aplaižiusi lūpas, susimąsto:

– Matai, vyrams gali patikėti, kai jie sako, kad pasitiki žmonoms. Bet juk tu žinai, kad jei manęs paklaustų, ar pasitikiu savo vyru, turėčiau smarkiai pagalvoti. Jei atsakytčiau teigiamai, tai reikštų, kad pasitikiu ir savimi.

Ak, vis ta nežinia...

K. Balauginas

Tiksli išvada

Dvi ponios stoviniuoja gatvėje ir šnekučiuojasi, tartum nesimačiusios dešimt metų. Pro šalį einantis vyriškis mandagiai pakelia skrybėlę ir šypsodamas pasisveikina.

– Oho, – sako draugė – tau šis ponas nukėlė skrybėlę taip žemai, lyg riteris, kuris nori savo damai nušluoti kelią, – ironiškai taria draugė. – Čia kas nors yra, jei jau taip vyras pagerbia moterį, – pastebi ji su įtarimu ir pavydu.

– Matai, jei vyriškis gatvėje sveikindamasis nukelia skrybėlę, tai reiškia, kad jis turi ne tik geras manieras, bet ir gražius plaukus! – atkerta pasveikintoji.

MUZIKOS KALTĖ

Policininkas sustabdo automobilį, pralėkusį sankryžą, žibant raudonai šviesai. Tačiau jis niekaip negali susikalbėti, su vairuotoja, nes iš automobilio radijo rėkianti muzika tiesiog trenkia į ausis. Vairuotoja kažko klausia, bet radijo neišjungia. Pagaliau, kai policininkas užsidengia ausis ir ženklais nurodo iš-

jungti radiją, jis išgirsta vairuotojos pasiteisinimą:

– Kodėl gi mane sulaikėte? Argi aš nusižengiau įstatymams? Juk, rodos, vairuojant nedraudžiama klausytis muzikos? Aš labai mėgstu muziką. Vairuojant, ji padeda man išsiblaškyti ir leidžia

svajoti.

Policininkas ramiai išrašo pabaudos kvitą ir paduodamas šypteli:

– O čia tamstai pažymėjimas, liudijantis, kad per raudoną šviesą pralėkėte užsisvajojusi ir su muzika!

MŪSŲ PADANGĖJE

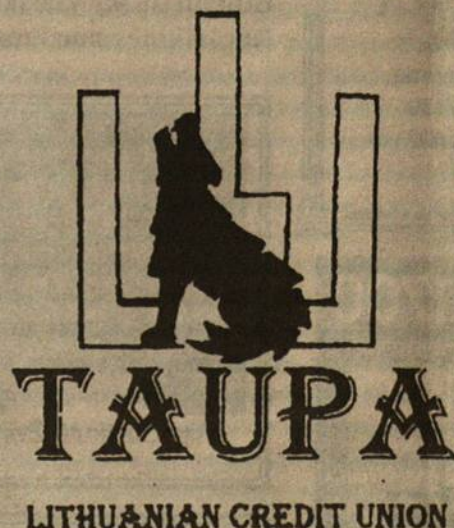

JAV senatorius, buvęs Ohio gubernatorius G. Voinovich ir jo rėmėjas Dr. S. Matas, susitikę Tautybių judėjimo šventėje.

V. Stankaus nuotr.

Neseniai įvykusioje Tautybių judėjimo šventėje buvo gražiai pagerbtas šio judėjimo steigėjas, buvęs Klyvlendo (Cleveland, OH) meras Ralph Perk. Kol sveikata leido, jis būdavo dažnas svečias lietuviškuose renginiuose. A. a. Bacevičiaus nuotraukoje ji matome LR Garbės Generalinės konsulės Ingridos Bublienės surengtame minėjime, skirtame Vasario 16-ajai. Kairėje – "Dirvos" redaktorius J. Jasaitis.

TELEFONAS 216.481.6677 <> E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. – 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. – 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. – 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. – 12:00p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita, federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000